

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA ELEKTROTECHNIKY

A KOMUNIKAČNÍCH TECHNOLOGIÍ

FACULTY OF ELECTRICAL ENGINEERING AND COMMUNICATION

ÚSTAV TELEKOMUNIKACÍ

DEPARTMENT OF TELECOMMUNICATIONS

VEŘEJNÉ SOFTWAREVÉ LICENCE

FREE SOFTWARE LICENSES

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Pavel Mazánek

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

JUDr. Matěj Myška, Ph.D.

BRNO 2018

Bakalářská práce

bakalářský studijní obor **Informační bezpečnost**
Ústav telekomunikací

Student: Pavel Mazánek

ID: 185933

Ročník: 3

Akademický rok: 2017/18

NÁZEV TÉMATU:

Veřejné softwarové licence

POKyny PRO VYPRACOVÁNÍ:

Předmětem práce bude rozbor vybraných aspektů nejpoužívanějších veřejných softwarových licencí. Praktickým výstupem bude aplikace, která na základě vstupů vybere vhodnou veřejnou licenci a doporučí variantu a způsob jejího užití.

DOPORUČENÁ LITERATURA:

[1] SEDLÁČKOVÁ, Iveta. Kompatibilita svobodných licencí. Revue pro právo a technologie. [Online]. 2012, roč. 3 č. 5, s. 122-151. [cit. 2018-01-16]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/4128>.

[2] ST. LAURENT, Andrew M.. Understanding open source and free software licensing. Sebastopol, CA: O'Reilly, 2004. ISBN 978-0596005818.

Termín zadání: 5.2.2018

Termín odevzdání: 29.5.2018

Vedoucí práce: JUDr. Matěj Myška, Ph.D.

Konzultant:

prof. Ing. Jiří Mišurec, CSc.
předseda oborové rady

UPOZORNĚNÍ:

Autor bakalářské práce nesmí při vytváření bakalářské práce porušit autorská práva třetích osob, zejména nesmí zasahovat nedovoleným způsobem do cizích autorských práv osobnostních a musí si být plně vědom následků porušení ustanovení § 11 a následujících autorského zákona č. 121/2000 Sb., včetně možných trestněprávních důsledků vyplývajících z ustanovení části druhé, hlavy VI. díl 4 Trestního zákoníku č.40/2009 Sb.

Abstrakt

Tato bakalářská práce se zabývá problematikou veřejných softwarových licencí, jejich užití, jejich vlastností v podobě specifických licenčních smluvních ujednání (licenčních aspektů), vzájemné kompatibility a následovně zpracovává tyto informace a systematizuje je do podoby informačního portálu, který představuje praktický výstup této práce.

V úvodu práce je probrán náhled do aktuální problematiky, proč se dnes veřejné softwarové licence využívají a jak jsou právně vnímány. Zejména je kladen důraz na českou právní úpravu v kontextu občanského zákoníku a autorského práva a s nimi souvisejících licencí a licenčních smluv, jelikož valná většina textů licenčních podmínek světově rozšířených veřejných softwarových licencí má oficiální znění pouze v angličtině a terminologie v nich se tedy opírá o právní systém Spojených států amerických. Následně je sjednoceno názvosloví a potřebné pojmy pro práci s danými licenčními podmínkami.

V hlavní části práce jsou vybrány specifické licence podle jejich relativní užívanosti a jejich vlastností na základě aktuálních průzkumů trhů. Těmto vybraným licencím se práce následně podrobně zabývá a věnuje se jejich podmínkám, konkrétně jednotlivým ujednáním daných licenčních smluv (licenčních podmínek) jakožto tzv. licenčním aspektům.

V praktické části práce je zpracován návrh řešení webového informačního portálu, který má sloužit laikovi k úvodnímu pohledu do problematiky veřejných softwarových licencí. Zejména se stránka věnuje otázce výběru specifické veřejné softwarové licence pro vlastní původní autorské dílo (software), představení konkrétních licencí, jejich vzájemnému porovnání na základě analyzovaných licenčních aspektů, kompatibility více veřejných softwarových licencí ve větším složeném softwarovém celku, ve kterém jednotlivé softwarové části daného celku jsou licencovány pod různými veřejnými softwarovými licencemi, a nakonec následkům ošetření jednou z vybraných veřejných softwarových licencí pro budoucnost daného software.

Na konci práce je také uvedena vize budoucnosti zmíněného informačního portálu, jeho rozšiřování o další funkcionality a jeho celkové možné vylepšení na základě zpětné vazby veřejnosti.

Klíčová slova

autorské právo, copyleft, licence, permisivní, software, svobodný software

Abstract

The aim of this bachelor thesis is to deal with the topics related to public software licenses, their use, their properties in the form of specific contractual agreements (license aspects), mutual compatibility and followingly take this information and systemize it of a form of an information portal, which is the practical output of this thesis.

At the beginning of the thesis, the current issue of why public software licenses are used today and how they are legally perceived is examined. Emphasis is placed on Czech law in the context of civil code and copyright law and with them associated licensing agreements, since the vast majority of the license terms of the world-wide used free software licenses is only written in English, and the terminology is based on the United States legal system. Consequently, the nomenclature and the necessary terms for working with the license terms are unified.

In the main part of the thesis specific licenses are selected according to their relative usage and their characteristics based on relevant market surveys. These chosen licenses and their license agreements are analyzed more in-depth. Specific contractual agreements of said license agreements are expanded upon whilst being named in the thesis as “license aspects”.

In the practical part of the thesis is described a solution for a web information portal, which should serve the laic as an initial view on the issue of public software licenses. The site addresses the issues of selecting a specific public software license for its original work (software), introducing specific licenses and comparing them based on analyzed licensing aspects, compatibility of more public software licenses in a larger composite software unit in which the individual software components of the whole are licensed under various public software licenses. Also, the consequences of choosing one of the selected public software licenses for the future of the software are described.

At the end of the thesis, the vision of the future information portal, its expansion with other functionalities and its overall possible improvement based on feedback from the public are also presented.

Keywords

copyright, copyleft, license, permissive, software, free software

Bibliografická citace:

MAZÁNEK, P. *Veřejné softwarové licence*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií, 2018. 66 s. Vedoucí bakalářské práce JUDr. Matěj Myška, Ph.D..

Prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci na téma Veřejné softwarové licence jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou všechny citovány v práci a uvedeny v seznamu literatury na konci práce.

Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že v souvislosti s vytvořením této bakalářské práce jsem neporušil autorská práva třetích osob, zejména jsem nezasáhl nedovoleným způsobem do cizích autorských práv osobnostních a jsem si plně vědom následků porušení ustanovení § 11 a následujících autorského zákona č. 121/2000 Sb., včetně možných trestněprávních důsledků vyplývajících z ustanovení části druhé, hlavy VI. díl 4 Trestního zákoníku č. 40/2009 Sb.

V Brně dne

.....
podpis autora

Poděkování

Děkuji vedoucímu bakalářské práce JUDr. Matěji Myškovi, Ph.D. za účinnou metodickou, pedagogickou a odbornou pomoc a další cenné rady při zpracování mé bakalářské práce.

V Brně dne

.....
podpis autora

Obsah

1	Úvod	11
1.1	Obsah a cíle práce	12
1.2	Očekávané přínosy práce.....	12
1.3	Aktuálnost tématu	14
2	Problematika veřejných softwarových licencí	16
2.1	Úvod do veřejných softwarových licencí.....	16
2.2	Počítačový program jako autorské dílo	18
2.3	Licence a licenční smlouva.....	19
2.4	Chápání licencí a jejich podmínek původem z USA v České republice a zdejším právním kontextu	21
2.5	Potřebné pojmy pro bakalářskou práci	24
3	Výběr veřejných softwarových licencí	26
3.1	Průzkumy trhu.....	26
4	Licenční aspekty vybraných veřejných softwarových licencí	29
4.1	Klíčové aspekty licenčních podmínek.....	29
4.1.1	Společné aspekty licenčních podmínek.....	30
4.1.2	Rozdílné aspekty licenčních podmínek.....	36
5	Vybrané veřejné softwarové licence	41
5.1	Licence MIT	41
5.2	BSD licence	41
5.2.1	BSD licence 4-bodová	42
5.2.2	BSD licence 3-bodová	42
5.2.3	BSD licence 2-bodová	43
5.3	Apache licence.....	43
5.3.1	Apache licence 1.0	43
5.3.2	Apache licence 1.1	44
5.3.3	Apache licence 2.0	44
5.4	GNU licence	47
5.4.1	GPL v1.....	48
5.4.2	GPL v2.....	48
5.4.3	GPL v3.....	49
5.4.4	LGPL 2.1	50
5.4.5	LGPL 3.0.....	51
5.4.6	AGPL 3.0.....	52
5.5	Mozilla Public Licence.....	52
5.5.1	MPL 2.0.....	52
5.6	Common Development and Distribution License	53

5.7	Veřejná licence Evropské unie („EUPL“)	53
5.7.1	EUPL 1.1	54
5.7.2	EUPL 1.2	54
6	Praktická část	56
6.1	Aplikování poznatků z teoretické části	56
6.2	Technické aspekty tvorby webové stránky	57
6.2.1	Bootstrap framework	58
6.3	Realizace informačního portálu – webových stránek	59
6.3.1	Stránky věnované specifickým licencím	59
6.3.2	Pojmy, vysvětlivky a licenční aspekty	59
6.3.3	Rozhodovací strom	60
6.3.4	Kombinování licencí ve větším softwarovém celku	61
7	Závěr	62
	Literatura a další použité zdroje	64
	Seznam symbolů, veličin a zkratk	66
	Seznam příloh	66
	Dodatek	66

Seznam obrázků

Obrázek 1: Top Open Source Licenses Black Duck Software.....	26
Obrázek 2: Procento obsazených uložišť	27
Obrázek 3: Rozložení licencí napříč uložišti	27
Obrázek 4: Distribuce veřejných softwarových licencí	28
Obrázek 5: Příkladový NOTICE.txt	46
Obrázek 6: Rozhodovací strom – zjednodušený	60

1 ÚVOD

Problematika autorského práva a práv k duševnímu vlastnictví v kontextu softwarového licencování je tématikou velmi obsáhlou a komplikovanou, proto je potřeba se jí podrobněji zabývat. Co jaký právní řád považuje za dílo hodné právní ochrany na základě tvůrčí činnosti autora se liší, stejně tak se liší způsob i povaha dané případné právní ochrany. Pokud je však nějak dílo autorskoprávně chráněno, tak může obecně autor disponovat se svými majetkovými právy k danému dílu prostřednictvím licencí a s nimi spojených licenčních smluv.

Tento způsob nakládání s právy k dílu se však komplikuje specificky v případě software tím, že u software je rozsáhlé množství způsobů užití tohoto druhu díla, které se obtížně definují, mohou se ve svých definicích a vymezeních překrývat nebo nejsou definovány vůbec. V rámci technologií ICT průmyslu se často definicím vyhýbá nebo jsou pojaty příliš široce, jelikož se jedná o průmysl neustále se vyvíjející a zachycovat jeho aktuální stav přesně je velmi obtížné. Tato situace může ovšem v rámci licenčního ošetření software vzbuzovat zmatení a právní nejistotu jak na straně poskytovatele, tak nabyvatele licence, kteří neví, k čemu přesně se zavazují, co z podmínek licence pro ně plyne, tedy jaká práva a povinnosti pro ně plynou z daného právního vztahu. V takovýchto situacích je potřeba se ptát, co dané licence a jejich podmínky ošetřují, co vůbec lze jejich prostřednictvím ošetřit v případě software a jak to specifické softwarové licence ošetřují v rámci jejich licenčních podmínek.

Tato bakalářská práce se bude zabývat výše dotčenými otázkami zejména v kontextu českého právního řádu. Bude se snažit nastínit úvod do této problematiky pro člověka, který se chce dozvědět více o veřejných softwarových licencích, objasnit mu, proč se využívají na základě jejich vlastností, proč by mohly být vhodným řešením právě pro jeho softwarový projekt, jaká specifická veřejná softwarová licence by mohla být aplikována právě v jeho případě a také jak nakládat s již zveřejněným kódem software ošetřeným licencemi tohoto typu.

Na tyto otázky se bude snažit odpovědět zejména prostřednictvím výstupu praktické části této bakalářské práce – informačním portálem. Nejedná se tedy z povahy práce o odborný právní text¹ zabývající se do hloubky tématikou veřejných softwarových licencí, nýbrž jen o nutně zjednodušený úvodní náhled do tohoto tématu za účelem širšího pochopení a systematizované prezentace informací.

¹ Odborně se problematikou veřejných licencí v češtině zabývá např. MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014.

1.1 Obsah a cíle práce

V této práci bude nahlédnuto na ošetření veřejných softwarových licencí v právním řádu České republiky a s tím související zákonnou úpravu našeho právního systému (zejména AutZ² a NOZ³), zejména chápání zavedených pojmů při výkladu licenčních podmínek licencí ze Spojených států amerických. Jelikož většina aktuálně relevantních veřejných softwarových licencí pochází právě z USA, tak jsou znění jejich licenčních podmínek v anglickém jazyce používající tamní právní terminologii, což může působit problémy při výkladu v českém právním kontextu.

Pro aktuální výběr specifických veřejných softwarových licencí bude následně analyzována skupina veřejných průzkumů trhu s veřejnými softwarovými licencemi.

Následně se bude práce snažit o srozumitelnou interpretaci vlastností jednotlivých licencí, popíše hlavní rozdíly mezi nimi a představí jejich klady a zápory z pohledu poskytovatele i nabyvatele licence. Stěžejním bodem této práce bude právě rozbor a systematizace jednotlivých licenčních smluvních ujednání (práce tato ujednání nazývá jako licenční aspekty) napříč podmínkami vybraných veřejných softwarových licencí, které budou podstatné pro výstup praktické části práce.

S těmito poznatky na vědomí bude v praktické části vytvořen informační portál zaměřený na zlepšení orientace v oblasti veřejných softwarových licencí pro člověka, který je právním laikem v této oblasti – prvotní náhled. Toto bude zahrnovat především představení nejznámějších a nejpoužívanějších veřejných softwarových licencí vybraných na základě průzkumů trhu spolu s jejich licenčními aspekty. Stránka také bude obsahovat interaktivní prvky, které návštěvníkovi pomohou se zorientovat v otázkách výběru specifické licence pro jeho vlastní autorský softwarový projekt, v otázce kompatibility mezi vybranými licencemi v jednotném celku softwarového projektu a dalších.

Stránka nebude však sloužit jako finální poradce v těchto otázkách, nejedná se tedy o službu právního poradenství.

1.2 Očekávané přínosy práce

Přestože již existují na internetu webové stránky nebo informační portály, které se věnují veřejným softwarovým licencím, tak na českém internetovém trhu neexistuje služba, která by plnila účely, které jsou definovány v abstraktu této práce. Jedná se o stránku, která bude informovat návštěvníka bez jakýchkoliv předchozích znalostí o veřejných softwarových licencích o jeho možnostech při výběru jedné

² Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

³ Zákon č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

z nich a jeho počínání s nimi. Stránka bude obsahovat výběr všech relevantních zástupců na trhu a zároveň uvede následky výběru dané licence, hlavně co se kompatibility licence s ostatními licencemi týče, protože to je pro budoucnost daného softwaru klíčové, pokud si autor přeje, aby jeho software byl užíván a šířen.

Asi nejznámějším již existujícím portálem tohoto druhu na internetu je *Choosealicense*⁴, který je v angličtině, obsahuje úzký výběr nejpodstatnějších veřejných softwarových licencí, ale dle mého názoru neukazuje dostatečně budoucí dopady kompatibility vybrané licence. Druhou významnou zmínkou je vícejazyčný (i český) portál Creative Commons⁵, jehož hnutí však nedoporučuje používání jejich veřejných licencí na software⁶, jelikož to není jejich zamýšleným předmětem ochrany, tudíž je v tomto případě daný portál také nevhodný. Portál Creative common je velkou inspirací z toho pohledu, že dostatečně představuje jak vybrané licence, tak následky jejich užití. Na stránkách *tldrLegal*⁷ se návštěvník může informovat o veřejných softwarových licencích podle sloganu na jejich stránkách „*Software Licenses in Plain English*“,⁸ tedy v prosté angličtině. Je zde věnována stránka každé z významných veřejných softwarových licencí, k nim krátký popis (někdy i ověřený právním specialistou na softwarové licencování⁹) a sloupce „*Can, Cannot a Must*“, kde je zjednodušeně uvedeno, co se pod danou licencí může, nesmí a musí. Ačkoliv tato stránka poskytuje v lehce pochopitelné formě informace o každé populární veřejné softwarové licenci, nezabývá se otázkou výběru nebo jejich kompatibility. Dalším významným portálem je *License differentiator*¹⁰ od *OSS Watch*, který obsahuje velké množství veřejných softwarových licencí a umožňuje na základě výběrů „parametrů“ zúžit jejich množství. Tento portál bohužel obsahuje od některých populárních veřejných softwarových licencí pouze jejich zastaralé verze¹¹, čímž činí výběr licencí bohužel neúplný a neaktuální. V neposlední řadě je zde i *How to choose a licence for your own work*¹² (česky *Jak vybrat licenci pro Vaše dílo*) na stránkách hnutí GNU (jednoho z největších představitelů autorů veřejných softwarových licencí)¹³, který je pouhou formou shrnujícího článku díky tomu, že

⁴ Viz <https://choosealicense.com/>

⁵ Viz <https://creativecommons.org/choose/?lang=cs>.

⁶ Viz <https://creativecommons.org/faq/#can-i-apply-a-creative-commons-license-to-software>

⁷ Viz <https://tldrlegal.com/>

⁸ Tamtéž.

⁹ Viz <https://tldrlegal.com/verified>

¹⁰ Viz <http://oss-watch.ac.uk/apps/licdiff/>

¹¹ Portál např. obsahuje pouze zastaralou a již skoro neužívanou MPL 1.1, přičemž aktuální verze této licence je 2.0.

¹² Viz <https://www.gnu.org/licenses/license-recommendations.html>

¹³ Podrobněji jsou licence i filozofie hnutí GNU probrány v kapitole jim věnované.

dotazů na téma výběru licence bylo na hnutí GNU směřováno mnoho a odpovědi byly rozprostřeny napříč různými příspěvky.¹⁴ Sice je tento anglický článek velmi informativní, avšak představuje opravdu malý počet veřejných softwarových licencí a jen čistě ve formě textu, pochopitelně neobjektivně z perspektivy hnutí GNU¹⁵ a obecně se jedná pouze o shrnutí informací z více příspěvků, tudíž tato forma také není pro přehledné pochopení dostačující.

Očekávaným přínosem této bakalářské práce je tedy takový informační portál, který vyplní pomyslnou mezeru na trhu (zejména tom českém), bude splňovat výše zmíněné nároky a bude stavět na uvedené kritice výše zmíněných existujících portálů a jejich nedostatků.

1.3 Aktuálnost tématu

Když se v dnešní době podíváme na jakoukoliv webovou stránku, která slouží jako úložiště zdrojového kódu software a případně i kontrolér verze daného kódu, ať už jde o např. populární *github.com*, *sourceforge.net*, *gitlab.org* nebo jakékoliv další alternativy, tak si můžeme povšimnout, že když si otevřeme náhodný softwarový projekt (neboli jeho úložiště), tak se může stát, že nebude nikde zmíněno, pod jakou softwarovou licencí je daný software zveřejněn a ošetřen.¹⁶

Doporučeným postupem při této situaci, kdy k projektu není připojen soubor s licencí (např. ve formě souboru LICENSE), jsou projektem *Choosealicense* doporučeny návštěvníkům takového úložiště právě 3 možnosti:

1. Požádat udržovatele projektu o doplnění licence.
2. Nepoužívat daný software.
3. Vyjednat s pomocí právníka výhradní licenci.¹⁷

Přestože tyto možnosti existují, tak se jim dá velmi snadno předejít na straně autora software tím, že přiloží k projektu licenci, pod kterou dílo zveřejňuje a ošetřuje, čímž dá jasně najevo záměry se svým software a jeho kódem, co se jeho šíření a sdílení týče. V situaci, kdy autor neuvede licenci, se totiž dílo (v tomto případě software) stává „uzamčeným“ z pohledu autorského práva a možnost šířit ho je značně omezena – v tomto případě autorské právo více upřednostňuje ochranu investice do

¹⁴ Viz předchozí odkaz („...the information has been scattered around between different essays, FAQ entries, and license commentaries.“).

¹⁵ Kromě licencí přímo od hnutí GNU je v článku představena pouze Apache 2.0 licence, která je také copyleft licencí. Permisivní licence tedy v článku (pochopitelně z perspektivy hnutí GNU) chybí.

¹⁶ Viz kapitola zabývající se výběrem licencí na základě průzkumů trhů.

¹⁷ Přeloženo z: <https://choosealicense.com/no-permission/>

díla před ochranou tvůrčí činnosti autora jako takové a demokratizací kreativity, což často vede k nelegálnímu nakládání s nelicencovanými díly (i kódem software).¹⁸

Github.com má tuto situaci (kdy autor neuvede licenci) navíc ošetřenou v *Terms of Service*¹⁹ (česky *Pravidla užití*) tak, že uživatelé nahlížející do uložiště projektu si mohou daný zdrojový kód z autorova uložiště tzv. „forkovat“ (česky *vidlicovat*), to znamená, že mohou daný kód zkopírovat do svého vlastního uložiště na *github.com* a udělat z něj součást jejich vlastního projektu bez ovlivnění původního kódu software (původního díla). Github tedy umožňuje pořízení kopie (*a personal copy*) daného software a jeho zdrojového kódu v rámci jejich stránek. Pořízením kopie software a jeho zdrojového kódu z cizího uložiště již užíváme specifickým způsobem dané dílo a musíme tedy brát ohled na uvedenou licenci. Co však nastane v situaci forkování, kdy licence uvedena není? Autorská práva k software a jeho zdrojovému kódu stále patří původnímu autorovi, ToS Github pouze umožňují ostatním uživatelům dílo forkovat, tedy pořídit kopii daného kódu do vlastního uložiště v rámci služby Github.²⁰ Z právního pohledu velmi problematicky ale Github uvádí: „*Při vytváření Vašeho uložiště na základě forkování projektu někoho jiného uveďte soubor s licencí, který určí, jak chcete Váš projekt sdílet s ostatními.*“²¹ Tato věta je značně zavádějící z pohledu toho, co je derivovaný software (potažmo kopie) a kdo disponuje jakými právy k forkovanému software, zejména co se týče práva k určení, pod jakou licencí bude software šířen.²²

Většina takovýchto stránek má tuto problematiku ošetřenou obdobně nebo se přímo snaží přimět uživatele užít nějakou softwarovou licenci před použitím nebo při používání jejich služeb, což často uživatele může odradit od používání dané stránky.

Právě tento problém softwarových projektů, které nemají přímo určenou softwarovou licenci, pod kterou pracují a tím pádem nejsou jasně známy záměry autora daného projektu, co se sdílení jeho kódu s veřejností týče, je velmi aktuální a bohužel neustupující i přes iniciativu webových stránek jako je *github.com* a jejich projektu *Choosealicense*, který má autorům výběr licence usnadnit. V roce 2013 se počet licenčně ošetřených uložišť na *github.com* dostal dokonce až pod 10 %.²³

¹⁸ Podrobně se tématem Krize legitimacy systému aut. práva zabývá MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 51-58.

¹⁹ Viz <https://help.github.com/articles/github-terms-of-service/>

²⁰ Viz 5. bod ToS Github v předchozí poznámce pod čarou.

²¹ Volně přeloženo viz <https://help.github.com/articles/fork-a-repo/>

²² Specifickým případem legality forkování a jeho kolizí s dohodou o mlčenlivost (Non-disclosure agreement) se zabývá článek viz <https://halfelf.org/2011/the-legality-of-forking/>

²³ Viz kapitola zabývající se výběrem licencí na základě průzkumů trhů.

2 PROBLEMATIKA VEŘEJNÝCH SOFTWAREVÝCH LICENCÍ

2.1 Úvod do veřejných softwarových licencí

Aby se mohla práce veřejným softwarovým licencím podrobněji věnovat, tak je nejdříve potřeba ujasnit, o čem práce vlastně pojednává, a sjednotit se v tom, co je myšleno tím, když jsou použita určitá slovní spojení. Prvotně je tedy potřeba analyzovat vůbec titul této bakalářské práce „*veřejné softwarové licence*“.

Už jen slovo „*veřejné*“ je velmi diskutabilní v tom, jestli je v kontextu použito správně, jelikož se jedná o překlad z anglického slova *free* ze spojení „*free software licenses*“, případně „*free open source software – FOSS*“.²⁴ S pokročilejší znalostí anglického jazyka je možné, když člověka napadá, že se nejedná o zrovna jasný a jednoznačný překlad. Problematice tohoto překladu se práce podrobněji věnuje v podkapitole, která se zabývá licencemi *free software*.

Definice slova „*software*“, ta pravděpodobně nejrozšířenější v určitých parafrázovaných zněních, je známá. Tedy konkrétně se jedná o negativní vymezení toho, co je *software*: „*Software je vše, co je v počítači a není to hardware.*“²⁵ Avšak tato definice samozřejmě není dostačující pro účely této práce, protože v počítači se nachází nesčetné množství toho, co není *hardware*, a přitom se toho veřejné softwarové licence netýkají, jako např. obrázky, hudba, videa a dokumenty.²⁶ Pro kontext této práce bude podstatná legální právní definice pojmu „*software*“.

Avšak vzhledem k povaze informačních technologií a jejich neustálému vývoji a pokroku ve spojení s tím, jak zdlouhavý je proces tvorby zákonů a někdy nelze přesně právně definovat technologie, jejichž definice by se mohla zítra znovu měnit, tak se v českém právním řádu (především v AutZ²⁷) s pojmem „*software*“ vůbec nelze setkat. Obecně se díky povaze ICT průmyslu restriktivní definice moc často v právním řádu (zejména v autorském právu) nenacházejí, což je na jednu stranu pozitivní z hlediska toho, že definice mohou tvůrčí rozvoj omezit, zpomalit nebo přímo nestíhat jeho tempo, na druhou stranu to však přináší značné množství právní nejistoty, která v už tak fluidním a neúprosném průmyslovém odvětví může způsobovat obtíže.

²⁴ Podrobně se touto otázkou zabývá MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 79-85.

²⁵ Viz např. KOLÁŘ, Petr. *Operační systémy* [online]. Dostupné z: <http://www.nti.tul.cz/~kolar/os/>

²⁶ Tohoto druhu *software* se mohou týkat např. licence Creative Commons.

²⁷ Zákon č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

V českém právním řádu se tedy nesetkáme s výrazem „software“, místo toho se v Autorském zákoně setkáme s pojmem „počítačový program“²⁸, který přestože také není přímo v českém právním řádu definován (avšak pracuje s ním), tak pro účely této práce je možná i vhodnější, protože zužuje oblast software na to, čeho se tematika veřejných softwarových licencí přibližně týká, což zmíněné negativní vymezení neposkytuje. Dále se také můžeme podívat na definici „počítačového programu“ podle směrnice Evropského parlamentu a Rady o právní ochraně počítačových programů²⁹, která říká, že: „se „počítačovým programem“ rozumí programy v jakékoliv formě, včetně těch, které jsou součástí technického vybavení (hardware). Tento výraz zahrnuje rovněž přípravné koncepční práce vedoucí k vytvoření počítačového programu za podmínky, že povaha těchto prací v pozdější etapě umožní vytvoření počítačového programu“. V českém právu není však „počítačový program“ řádně definován, a proto se používá obecný význam spojení „počítačový program“ – tedy to, co si pod tímto spojením představí většina. Přesto, jelikož je české právo (stejně jako právo všech členských států) harmonizované podle práva Evropské unie, tak se musí vykládat tzv. *eurokonformně*, tedy v souladu se směrnicemi EU, tudíž se na výše zmíněnou definici směrnice musí brát ohled.³⁰

Posledním na řadě je slovo „licence“ v kontextu spojení *veřejné softwarové licence*. Český právní řád si pod pojmem licence představuje něco jiného než právní řád Spojených států amerických,³¹ a díky tomu, že většina veřejných softwarových licencí pochází právě z USA, tak jsou také primárně legálně a funkčně nastaveny na tamější právní systém. Jak tedy mohou fungovat a být právně uznávány i u nás? Právě protože rozdíly mezi právní úpravou práv autorských a práv týkajících se licencí, potažmo licenčních smluv mezi Českou republikou a USA, státem, odkud většina známých a používaných licencí pochází, je odlišná, tak z těchto důvodů je toto téma právních úskalí probíráno podrobněji v pozdějších kapitolách.³²

²⁸ § 65 zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, ve znění pozdějších předpisů.

²⁹ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2009/24/ES ze dne 23. dubna 2009 o právní ochraně počítačových programů. Dostupné online:

<http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:111:0016:0022:CS:PDF>

³⁰ Jako příklad eurokonformního výkladu v rámci judikatury EU je možné uvést např. spory Welte v. Sitecom a Welte v. Skype. Rozhodnutí Německého zemského soudu v Mnichově dostupné z:

http://www.jbb.de/fileadmin/download/urteil_lg_muenchen_gpl.pdf a

<http://www.ifross.org/Fremdartikel/LGMuenchenUrteil.pdf>

³¹ Odborně se problematikou chápání pojmu licence v právu USA v kontextu veřejných licencí podrobněji zabývá MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 90-94.

³² Odborně se problematikou chápání veřejných licencí v českém právu zabývá MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 98-128.

2.2 Počítačový program jako autorské dílo

Jak již bylo zmíněno, český právní systém nepracuje se slovem „*software*“, ale pracuje s výrazem „*počítačový program*“.³³ Počítačový program je jen jedním z mnoha předmětů autorskopravní ochrany mezi například knihami, obrazy a hudbou. V Českém právním řádu je autorskopravně chráněné jen to, co má formu *objektivně vnímatelné podoby*.³⁴ Tudíž v tomto směru bude objektivně vnímatelná podoba čitelný zdrojový kód software, tudíž nejlépe lze v tomto případě připodobnit zdrojový kód k dílu literárnímu. To však vzhledem k povaze funkcionálního software očividně není dostačující. V USA lze na rozdíl od prostředí Evropské unie chránit software jako takový ještě alternativními průmyslovými formami ochrany práv duševního vlastnictví, konkrétně patentovou ochranou, avšak i tato ochrana není často považována za nejefektivnější z pohledu jak ekonomického, tak právního.³⁵

Jak již bylo řečeno, autorským dílem se v českém právu něco stává okamžikem, kdy je tomu dána *objektivně vnímatelná podoba* a jedná se o *jedinečnou tvůrčí činnost autora* – tedy momentem nakreslení obrázku na papír, napsáním slov knihy do textového editoru nebo napsáním zdrojového kódu do vývojového prostředí. Jakmile dané dílo může vnímat další člověk kromě autora, tak je autor navždy autorem daného díla a nikdo mu nemůže říci jinak, dokonce ani on sám. Autor se v českém právu jednoduše nemůže zbavit svých vlastních autorských práv³⁶ specifického druhu, i když může zdrojový kód smazat a obraz nebo knihu spálit, tak navždy bude autorem daného výtvoru.

Těmto právům se v českém právním řádu říká *osobnostní práva*. Patří mezi ne hlavně právo osobovat si autorství – autor se smí uvést jako autor, případně se také může rozhodnout, že se při zveřejnění díla jako autor vůbec neuvede, poté se jedná o dílo anonymní. Například u zaměstnaneckých děl autor dokonce musí ze zákona strpět to, že autorství bude určeno na základě úpravy daného pracovněprávního vztahu zaměstnavatel-zaměstnanec, avšak mohou v tomto případě být dohodnuty i jiné podmínky týkající se zaměstnaneckého díla.³⁷

Vedle *osobnostních práv* je ještě druhá složka autorských práv k autorskému dílu, jsou jimi *majetková práva*³⁸. Tato práva jsou zjednodušeně určeny toho, jak

³³ § 2 odst. 2 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

³⁴ § 2 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

³⁵ Otázkou patentové ochrany software se zabývá např. KASL, František. Obhajitelnost softwarových patentů. *Revue pro právo a technologie*. [Online]. 2017, č. 16, s. s. 25-41. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/8164>

³⁶ § 11 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

³⁷ § 58 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

³⁸ Část 1 Hlava 1 Díl 3 Oddíl 3 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

může být autorské dílo užito, tedy v případě software půjde o to, kdo si může zdrojový kód zkopírovat (rozmnožit), kdo ho může dále kde a jak zveřejnit, zakomponovat do vlastního software atd. V případě software je však otázka pořízení rozmnoženiny daného díla případem technologicky triviálním – mnohdy postačí dvakrát kliknout myší, tudíž je tento proces značně ulehčen a právní ochrana tohoto způsobu pořizování rozmnoženin ztrácí na síle. Čím je metoda pořizování rozmnoženin daného autorského díla snazší, tím je fakticky obtížnější ho autorskoprávně chránit.

Majetková práva jsou (až na výjimky jako u dříve zmíněného zaměstnaneckého díla) taktéž v rukách autora a trvají ještě 70 let po jeho smrti³⁹, což je v technologickém a ICT průmyslu neúměrně dlouhá doba. Pro porovnání a uvedení časové perspektivy – World wide web byl zpřístupněn veřejnosti se svým prvním prohlížečem v roce 1991, tedy před 27 lety. Pokud tedy autor nijak licenčně neošetří svůj software, tak jeho dílo s největší pravděpodobností nepřispěje k technologickému pokroku společnosti oproti tomu, kdyby bylo např. zveřejněno pod nějakou z veřejných softwarových licencí. Z výše uvedeného plyne, že pro autora i společnost jako celek je prospěšnější, když autor díla určí, jaký právní režim užití se bude jeho výtvoru/díla týkat, tedy v kontextu této bakalářské práce, pod jakou veřejnou softwarovou licencí bude jeho softwarový projekt/počítačový program.

V zájmu úplnosti uvedení do problematiky software je také potřeba spojení *proprietární software*. Definice proprietární software dle hnutí GNU je: „...*nesvobodný software, který nerespektuje svobodu a komunitu uživatelů. Proprietární program poskytuje jeho vývojáři nebo vlastníkově pozici moci nad uživateli, přičemž tato moc sama o sobě je nespravedlivá.*“⁴⁰ Dle hnutí GNU se tedy jedná o opak *free software*. Nejčastěji se v praxi jedná o software komerční (placený), který není open source, jako např. OS Windows nebo kancelářský balík MS Office.

2.3 Licence a licenční smlouva

Momentem vytvoření autorského díla – software, který byl v našem případě nejpravděpodobněji napsán v podobě zdrojového kódu do nějakého vývojového prostředí, automaticky vznikají autorovi software osobnostní i majetková práva k danému software, kterých se nemůže jen tak jednoduše vzdát. Může říci, že o

³⁹ § 27 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

⁴⁰ Volně přeloženo viz <https://www.gnu.org/proprietary/proprietary.html>. Více o svobodném software v kapitole věnované licencím GNU.

právní ochranu nestojí a „*dělejte si s mým software, co chcete*,”⁴¹ – takovouto formu prohlášení český právní řád sice uznává, je však lepší ji mít z důvodů právní jistoty všech stran u svého software nějak písemně uvedenu. „*Nabídka je neodvolatelná, je-li to v ní výslovně vyjádřeno, anebo dohodnou-li se tak strany. Nabídka je rovněž neodvolatelná, plyne-li to z jednání stran o uzavření smlouvy, z jejich předchozího obchodního styku, anebo ze zvyklostí.*“⁴² Je tedy patrně lepší svou vůli vyjádřit při nabízení licence písemně, jelikož např. zvyklosti v oblasti veřejných softwarových licencí by dle názoru autora této práce mohly být v českém autorskoprávním prostředí předmětem akademické diskuze vzhledem k nedostatku české judikatury v této oblasti.⁴³

Z praktických důvodů se tedy obvykle požaduje licenční smlouva mezi autorem (poskytovatelem licence) a dalšími stranami, tedy dohoda mezi více stranami – dvou/vícestranné právní jednání formou dohody. Licenční smlouva má strany poskytovatele (kterým nemusí být vždy autor díla) a nabyvatele (případně více nabyvatelů). Poskytovatel prostřednictvím licenční smlouvy dává nabyvateli určitá majetková práva autorská ke svému dílu, nepřevádí je, pouze dává nabyvateli právo dílo užít způsoby, které jsou v licenční smlouvě určeny.

Existují i tzv. výhradní licenční smlouvy⁴⁴, které zavazují autora k tomu, že nesmí uzavřít licenční smlouvu k danému dílu s nikým dalším. Také může být např. licenční smlouva omezena z hlediska časového (např. bude platit jen na omezenou dobu), místního (např. platí jen na území České republiky) či množství (omezení počtu rozmnoženin). Licenční smlouvy mohou mít libovolnou podobu (až na zmíněné licenční smlouvy výhradní, které musí být písemné), avšak v praxi svobodného software existují licenční smlouvy, které jsou často užívány pro právní ošetření daného software. Přesto se software ošetřený těmito licenčními smlouvami může stát předmětem soudního sporu.⁴⁵ Většinou se však setkáme s licenčními smlouvami v písemné, tedy čitelné, formě. Tato forma zahrnuje i podobu elektronického dokumentu, často ve formě přiloženého souboru LICENSE.

⁴¹ Otázkám otevřeného obsahu a vyvlastnění se věnuje např. TELEČ, Ivo. Není informace jako informace. 2., rozš. vyd. Právní rozhledy, Nakladatelství C.H. Beck, 2014, roč. 22, 15/16, s. 515-523. ISSN 1210-6410 nebo HUSOVEC, Martin. Souhlas, nebo licenční závazek? Revue pro právo a technologie. [Online]. 2013, č. 8, s. 3-8.

Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5000>

⁴² § 1736 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴³ Otázkami judikatury veřejných licencí v oblasti národních soudů se zabývá MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 145-174.

⁴⁴ § 2360 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.

⁴⁵ Otázkami judikatury veřejných licencí v oblasti národních soudů se zabývá MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 145-174.

Veřejné softwarové licence, které jsou v praxi legálně právně uznávány již jako dvoustranné právní jednání, jsou tudíž závazné a vynutitelné. Ačkoliv se veřejné licence v České republice doposud nestaly předmětem soudního řízení, jak již bylo dříve zmíněno, tak už o nich byly vedeny soudní spory např. v Německu, Španělsku a USA.⁴⁶

Veřejné licence jsou tedy formou veřejného návrhu k uzavření licenční smlouvy směřovanému k neurčitému počtu osob.⁴⁷ Autor si vybere jednu z volně dostupných licencí, odkáže na její licenční smluvní podmínky ve svém software (např. přiloží soubor LICENSE s plným zněním licenčních podmínek v písemné formě ke svému software) a tím dává povolení k užití jeho software specifickým způsobem nabyvateli za podmínky splnění licenčních podmínek. Autor tedy takto nakládá se svými majetkovými právy k danému dílu.

2.4 Chápání licencí a jejich podmínek původem z USA v České republice a zdejším právním kontextu

Jak již bylo výše uvedeno, kořeny veřejných softwarových licencí pochází z USA. Licence tohoto typu mají v angličtině mnoho používaných pojmenování jako *free, open, public* a další. V České republice však používáme pro skupinu, které je věnována táto bakalářská práce, výraz *veřejné*, který představuje základní vlastnost daného druhu licencí. Když mluvíme o licencích veřejných, tak mluvíme o licencích, které byly zveřejněny spolu se svým chráněným dílem a licenčními podmínkami nebo je na ně například odkázáno v daném zveřejněném autorském díle. V tomto případě slovo veřejné vypovídá o způsobu sjednávání licence. Návrh na uzavření licenční smlouvy je veřejně dostupný (často odkazem na licenční podmínky dané licence), je směřován vůči neurčitému okruhu subjektů a v ideálním případě o něm není potřeba vyjednávat. Jedná se tedy o veřejný návrh licenční smlouvy podle § 2373 Občanského zákoníku.⁴⁸

Dále můžeme mluvit také o tzv. *svobodných licencích*.⁴⁹ Tyto licence nikterak nabyvatele neomezují v užívání autorského díla. Nabyvatel tedy může dílo užívat, tak jak chce a potřebuje, samozřejmě si musí počínat v rámci zákona.

⁴⁶ Otázkami judikatury veřejných licencí v oblasti národních soudů se zabývá MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 145-174.

⁴⁷ Umožněno díky § 2373 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁴⁸ § 2373 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁴⁹ MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 72.

Když chceme mluvit o *svobodném software*, tedy software pod svobodnou licencí, tak daný software musí splňovat tzv. 4 *svobody* definované Richardem Stallmanem z hnutí GNU⁵⁰, které budou uvedeny u rodiny licencí GPL v pozdější části této bakalářské práce. Označení svobodný software se tedy díky definování těchto svobod vymyká terminologii, kterou by se dalo očekávat.

V neposlední řadě existuje také výraz *volné licence*⁵¹, který označuje licence poskytující volnost šíření daného autorského díla. Dané licence jsou bezúplatné a mohou obsahovat určitá omezení, co se způsobu užití autorského díla týče. V praxi jsou autorská díla vydaná pod volnou licencí známá také jako díla dostupná zadarmo.

Co tedy musí licenční smlouva dle českého právního řadu obsahovat, aby byla právně platná?⁵²

1. Musí určovat smluvní strany licenční smlouvy
2. Musí určovat předmět ochrany licenční smlouvy (např. zdrojový kód software)
3. Rozsah a způsob užití díla (k čemu licenční smlouva nabyvatele opravňuje)
4. Úplatnost licenční smlouvy (finanční vyrovnání smluvních stran)

K prvnímu bodu můžeme říci, že licence může mít formu veřejné nabídky – tedy může být směřována i k neurčitému počtu osob a být stále platnou⁵³, to znamená, že se poskytovatel s nabyvatelem nemusí nikdy ani osobně potkat.

Druhá podmínka hovoří o tom, že musí být přesně vyhrazeno, na co se licenční smlouva vztahuje, tedy na jaké autorské dílo či části autorského díla se vztahuje licenční smlouva a její podmínky. Často tak bývá určeno přiložením souboru LICENSE k danému software. Není radno opomíjet třetí bod, protože obecně ze zákona, pokud jsou splněny minimální požadavky na tento typ právního jednání, které jsou zmíněné výše, a pokud nejsou specifikace rozsahu a způsobu užití díla určeny, tak jsou určeny ze zákona, a to následovně⁵⁴:

- a) územní rozsah licence je omezen na území České republiky,
- b) časový rozsah licence je omezen na dobu obvyklou u daného druhu díla a způsobu užití, nikoli však na dobu delší než jeden rok od poskytnutí licence, a má-li být dílo odevzdáno až po poskytnutí licence, tak od takového odevzdání,

⁵⁰ Viz <https://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html>

⁵¹ MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 85.

⁵² Náležitostmi licence/licenční smlouvy se zabývá Část 4 Hlava 2 Díl 2 Oddíl 5 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁵³ MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 80

⁵⁴ § 2376 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

c) množstevní rozsah licence je omezen na množství, které je obvyklé u daného druhu díla a způsobu užití.

Je zřejmé, že toto vymezení rozsahu a způsobu užití díla nebude vyhovovat každému, proto je potřeba jej v licenční smlouvě řádně určit a vymezit.

K bodu čtvrtému jen stačí poznamenat, že jsou veřejné licence z jejich povahy zpravidla bezúplatné⁵⁵, avšak stejně je potřeba jasně v licenční smlouvě vymezit, zdali se licence týká nějaká forma úplatnosti, i kdyby mělo být pouze uvedeno, že je dílo poskytováno zadarmo – „*free of charge*“. Pokud by však ujednání o bezúplatnosti nebyly obsaženy v dané licenční smlouvě, tak by jej šlo dovodit na základě zvyklostí týkajících se veřejných licencí, jelikož se jedná takřka o notorietu v této oblasti, na základě § 545 OZ, pokud se jich dovolává zákon.⁵⁶

Veškeré tyto body mohou být řešeny v licenčních podmínkách, na které lze odkázat (záleží na konkrétním druhu licence). Pozor si však musíme dát na veřejné softwarové licence, které přímo vyžadují přítomnost plného znění licenčních podmínek u licencovaného díla. Samozřejmě tento nárok se bude odvíjet od povahy filozofického hnutí dané licence až po samostatnou délku textu licenčních podmínek.⁵⁷

Ve shrnutí jsou veřejné licence význačné tím, že jsou od typických licenčních smluv sjednávány na dálku, většinou prostřednictvím vystavení jejich znění u chráněného díla. Tím, že je veřejná licence směřována vůči neurčitému počtu osob, tak potenciální nabyvatelé nemohou obecně vyjednávat např. o úpravě znění licenčních podmínek a mají pouze možnost souhlasit s podmínkami licence (tím, že se podle nich zachovají – tzv. *konkludentní jednání*) nebo je nepřijmout a „jít dál“. Také díky tomuto faktoru neurčitého nabyvatele si nemůže poskytovatel licence přímo vybrat, koho specificky by chtěl z licenční smlouvy vyloučit, což může být vnímáno jako omezující z pohledu poskytovatele licence. Veřejné licence jsou poskytovány zpravidla bezúplatně, tedy zdarma, a jejich znění je vždy veřejně dostupné za stejných podmínek. U veřejných softwarových licencí musí nabyvatelé dílo dále šířit minimálně s uvedením autora/původu díla – tzv. copyrightová doložka, v zájmu ochrany osobnostních autorských práv v právním prostředí České

⁵⁵ MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 104-105.

⁵⁶ § 9 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁵⁷ Jelikož textové soubory s licenčními podmínkami obecně nezabírají mnoho paměťového místa v uložení projektu, dalo by se označit až za zanedbatelné, tak se v praxi setkáme i s poměrně extenzivními licenčními podmínkami, které musí být v plném znění přiloženy k ošetřovanému projektu (např. licence GNU GPL 3.0).

republiky.⁵⁸ V právním prostředí USA copyright law vychází z jiných kořenů a zabývá se více o jeho ekonomický vliv. Copyright notice (copyrightová doložka)⁵⁹, tedy uvedení vlastníka copyright, zde plyne z kontraktačního principu licenční smlouvy na rozdíl od ochrany osobnostních práv v právu České republiky.⁶⁰

Je potřeba si dát v roli potenciálního poskytovatele pozor na to, zdali máme vůbec autorská práva k tomu zveřejnit dílo pod danou licenci. Často se totiž v praxi stává, že se jedná o zaměstnanecké dílo, a tudíž nedisponujeme s majetkovými právy k danému dílu v takovém rozsahu, v jakém jsme si mysleli.

Na druhé straně si nabyvatel licence musí dát pozor na dodržení licenčních podmínek dané softwarové licence.

2.5 Potřebné pojmy pro bakalářskou práci

Vzhledem k tomu, že nadále bude práce potřebovat v textu pracovat s různými technickými pojmy, tak je vhodné uvést jejich relevantní významy pro kontext této bakalářské práce. Nejedná se o oficiální slovníkové překlady nebo definice daných výrazů (jelikož ty nejsou ve většině případů pro tuto práci relevantní), jde pouze o sjednocení pojmů za účelem uchopení této bakalářské práce jako celku.

- **Zdrojový kód** (angl. *source code*) je právě nejčastějším předmětem kopírování (pořizování rozmnoženin), co se software týče, jelikož je pro člověka srozumitelný, má jasnou strukturu a jde z něj vyvodit, k čemu slouží. Má psanou podobu specifického programovacího jazyku, která se dále zpracovává.⁶¹
- **Kompilátor** (angl. *compiler*) je metodou zpracování (zpracovatelem), která převádí zdrojový kód do strojového.⁶²
- **Strojový kód** (angl. *machine code*) je kód nesrozumitelný člověku, často se jedná o binární kód. Ačkoliv je nesrozumitelný, tak je funkčně nezávislý na svém

⁵⁸ Podrobněji v kapitole věnované licenčním aspektům.

⁵⁹ Tamtéž.

⁶⁰ Podrobněji se Veřejným licencím v právu USA věnuje MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 90-94 a JÍROVSKÁ, Alena. Systém ochrany autorských práv v ČR a USA, diplomová práce, Praha, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010.

⁶¹ Definice z <https://it-slovník.cz/pojem/zdrojovy-kod>, SEDLÁČKOVÁ, Iveta. Kompatibilita svobodných licencí. *Revue pro právo a technologie*. [Online]. 2012, č. 5, s. s. 122-151. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/4128>, licenční podmínky GNU GPL 3.0 dostupné z: <https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.en.html> a licenční podmínky EUPL 1.2 dostupné z: <https://eupl.eu/1.2/cs/>

⁶² Definice z <http://whatis.techtarget.com/definition/compiler>, licenční podmínky GNU GPL 3.0 a EUPL 1.2 viz předchozí pozn. pod čarou.

původním zdrojovém kódu a může tedy být spouštěn bez něj. Ve většině případu je však limitován pouze na zařízení, pro která byl zkompileován, např. program zkompileovaný pro operační systém Windows nemusí fungovat na systému Linux a obráceně.⁶³

- **Knihovna** (angl. *library*) je organizovanou sadou funkcí specifických pro jejich účel. Tyto knihovny existují nejčastěji za účelem zlepšení efektivnosti psaní a běhu software. V knihovnách jsou totiž obsaženy funkce, které jsou programy nejčastěji využívány. Aby programátoři nemuseli běžné a opakující se funkce vypisovat pokaždé znovu, tak na ně stačí odkázat do knihovny, což mohou udělat více způsoby.⁶⁴
- **Statické odkazování** (angl. *static linking*) je způsob odkazování na knihovnu, při kterém kompilátor zpracuje zdrojový kód tak, jako by funkce, na které v něm bylo staticky odkázáno, byly v něm. Statickým odkazováním a následným zkompileováním tedy získáváme soběstačný strojový kód, který už nadále přítomnost dané knihovny nevyžaduje.⁶⁵
- **Dynamické odkazování** (angl. *dynamic linking*) přítomnost knihoven při běhu software vyžaduje, protože při zkompileování nezačleňuje knihovnu do strojového kódu. S dynamicky odkazovanými knihovnami nebo jejich funkcemi je tedy pracováno až při běhu programu.⁶⁶

Tím, že jsou způsoby odkazování odlišné, tak se jich týkají i jiné licenční režimy⁶⁷ a mají také své výhody i nevýhody. Např. při úpravě dynamicky odkazované knihovny, které můžeme znát v OS Windows jako soubory s příponou „*dll*“ (*dynamic link library*) z vyskakovacích oken, se nemusí celý program, který danou na danou knihovnu odkazuje, kompilovat znovu, což by u úprav staticky odkazované knihovny bylo nutné. Statické knihovny jsou však méně náchylné na chyby způsobené běžným uživatelem a poskytují díky způsobu kompilace rychlejší přístup programu k jejich funkcím.

V této bakalářské práci budou hojně používány výrazy *software*, *program* a *počítačový program*, které budou zaměňovány podle vhodnosti v rámci kontextu, nejedná se tedy o chybu, i když z technického nebo právního hlediska by se tak mohlo zdát.

⁶³ Definice z <http://whatis.techtarget.com/definition/machine-code-machine-language>, SEDLÁČKOVÁ, Iveta. Kompatibilita svobodných licencí. *Revue pro právo a technologie*. [Online]. 2012, č. 5, s. s. 122-151. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/4128>. licenční podmínky GNU GPL 3.0 a EUPL 1.2 viz předchozí pozn. pod čarou.

⁶⁴ Definice z <http://whatis.techtarget.com/definition/class-library> a licenční podmínky GNU LGPL 3.0, Online dostupné z: <https://www.gnu.org/licenses/lgpl-3.0.en.html>

⁶⁵ Definice z <http://tldp.org/HOWTO/Program-Library-HOWTO/static-libraries.html>

⁶⁶ Definice z <https://support.microsoft.com/en-us/help/815065/what-is-a-dll>

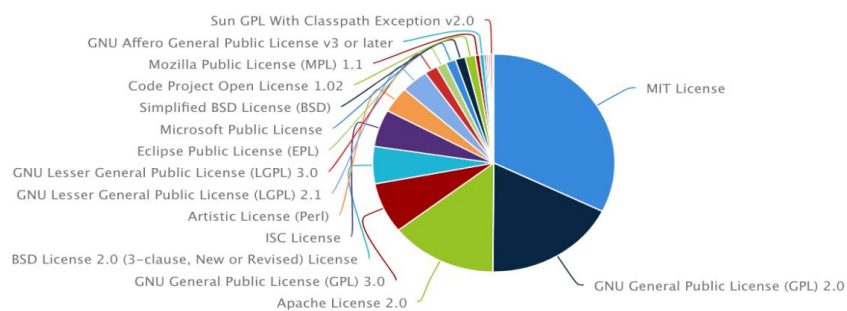
⁶⁷ Viz např. <https://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.en#GPLStaticVsDynamic>

3 VÝBĚR VEŘEJNÝCH SOFTWAREVÝCH LICENCÍ

To, jak jsou jednotlivé veřejné softwarové licence užívány a kolik spadá pod konkrétní licenci jednotlivých softwarových projektů (tedy popularita a relativní četnost užívání licence), se přímo odvíjí od zpracovanosti licenčních podmínek dané licence, komunity okolo ní a celkové povahy dané licence. Všechny tyto aspekty spolu navzájem souvisí a odráží se v užívání dané licence. Následující kapitola je věnována výběru veřejných softwarových licencí na základě průzkumů jejich trhů. Vybraným veřejným softwarovým licencím se bude práce dále věnovat a bude je rozvádět podrobněji, přičemž ještě užití výběr bude dále použit pro výstup praktické části této práce – informační portál.

3.1 Průzkumy trhu

První z vybraných průzkumů⁶⁸ vedla společnost Black Duck Software, Inc., která se pyšní svojí databází KnowledgeBase™, která je údajně nejobsáhlejší databází v průmyslu na téma open source, licence a informační bezpečnost. Průzkum byl veden v roce 2015 a zahrnoval přes 2 000 000 open source projektů z více než 9 000 uložišť. Výsledek tohoto průzkumu reprezentuje následující výšečový diagram.

Source: Black Duck KnowledgeBase

Obrázek 1: Top Open Source Licenses | Black Duck Software

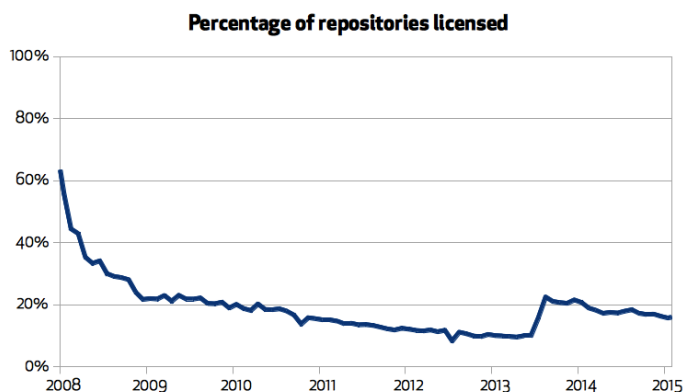
Dostupný z: <https://www.blackducksoftware.com/top-open-source-licenses>

Z grafu můžeme vyčíst, že celkově nejpobulárnější licencí je licence MIT (permissivní), údajně pokrývá 32 % open source projektů, které byly pokryty nějakou veřejnou softwarovou licencí. Druhým největším zástupcem je licence GNU GPL 2.0 (copyleft) s 18 % a na třetím místě je Apache License 2.0 (permissivní) s porovnatelnými 14 %. Jelikož byl tento průzkum veden v roce 2015, tak licence

⁶⁸ Dostupný z: <https://www.blackducksoftware.com/top-open-source-licenses>

GNU GPL v3 je až na čtvrtém místě se 7 %, tento údaj se během uplynulých let razantně změnil. A v neposlední řadě ještě významnou licenci byla v tomto průzkumu 3-bodová BSD licence (nejpopulárnější z BSD licencí).

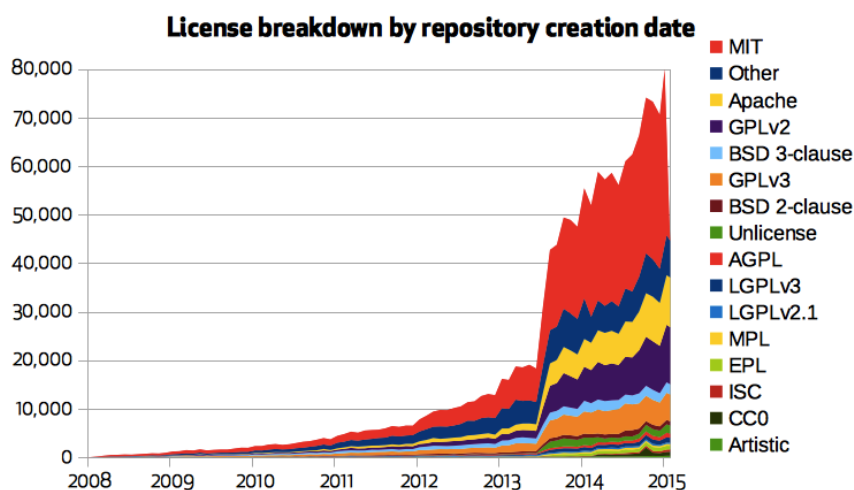
Dalším průzkumem⁶⁹ také z roku 2015 je průzkum vedený čistě jen na stránkách služby GitHub.com, který se také zaměřoval na veřejné softwarové licence, na rozdíl od ostatních průzkumů ale poukázal také na chronologický vývoj používání licencí na svých stránkách.

Obrázek 2: Procento obsazených uložišť

Dostupné z: <https://github.com/blog/1964-open-source-license-usage-on-github-com>

Jak můžeme z grafu s časovou osou vyčíst, tak procentuální četnost licencovaných projektů neustále klesala s časem až do poloviny roku 2013, kdy spustil GitHub.com svůj již dříve zmíněný projekt Choosealicense.com. Tento projekt vyzvedl užívání licencí z tehdejších 10 % nad více než 20 %, toto procento však od té doby nadále klesá a pomalu se vrací na svoji předchozí hodnotu a pokračuje i níže.

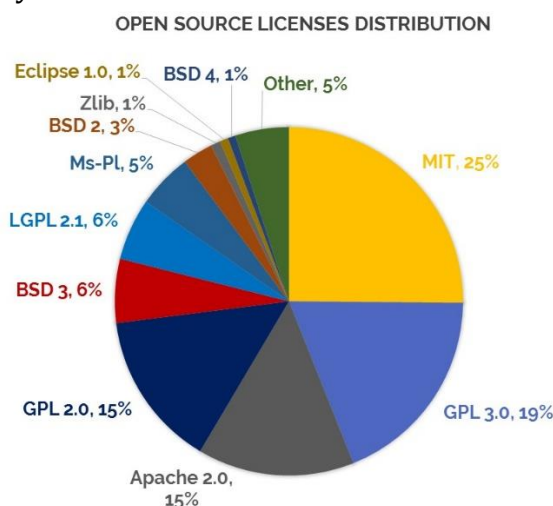
Obrázek 3: Rozložení licencí napříč uložišti

Dostupné z: <https://github.com/blog/1964-open-source-license-usage-on-github-com>

⁶⁹ Dostupný z: <https://github.com/blog/1964-open-source-license-usage-on-github-com>

Z grafu můžeme vidět, že díky projektu choosealicense.com rapidně vzrostla četnost užívání MIT licence na stránkách GitHub.com na zhruba 45 %, nejspíše kvůli tomu, že to je první doporučená licence na celé webové stránce⁷⁰ a její licenční podmínky jsou krátké a pochopitelné. Druhou nejpopulárnější licencí byla copyleft licence GNU GPL v2 s 13 % a její novější verze GNU GPL v3 obsadila čtvrtou příčku s cca 9 %. Mezi těmito licencemi se ještě nacházela Apache licence s 11 %, která byla zajímavou možností pro ty, které zajímala patentová ochrana jejich software. Ještě stojí za zmínku, že přes 1 % četnosti se dostaly licence 3-bodová BSD s 5 %, 2-bodová BSD s 2% a LGPL v3 spolu s AGPL v3 po 1 %.

Posledním a nejaktuálnějším průzkumem v této oblasti je průzkum⁷¹ vedený společností White Source Software z konce roku 2016. Tento průzkum údajně pokrýl přes 3 000 000 open source projektů a 70 000 000 souborů napříč 22 programovacími jazyky.

Obrázek 4: Distribuce veřejných softwarových licencí

Dostupné z: <https://www.whitesourcesoftware.com/whitesource-blog/open-source-software-licenses-trends/>

Jak můžeme vidět z grafu, tak permissivní licence jsou neustále trendem na trhu veřejných softwarových licencí, na kterém údajně pokrývají zhruba 55 % všech licencovaných projektů, zatímco v roce 2012 pokrývaly pouhých 40 %. Nejpopulárnějšími permissivními licencemi zůstávají licence MIT, BSD a Apache. Na druhé straně copyleft licence oslabily oproti roku 2012, kdy jim patřilo 59 %, na 45 % v roce 2016. Největší zástupci mezi copyleft se však proměnily (díky jejich povaze), GPL 3.0 předešla předchozí GPL 2.0 a stala se tak nejpoužívanější copyleft licencí. Procentuálně se tedy četnost licencí obměnila, permissivní licence se stali častějšími, avšak nejpopulárnější zástupci licencí zůstali stejní.

⁷⁰ Dostupné na: <https://choosealicense.com/>

⁷¹ Dostupný z: <https://www.whitesourcesoftware.com/whitesource-blog/open-source-software-licenses-trends/>

4 LICENČNÍ ASPEKTY VYBRANÝCH VEŘEJNÝCH SOFTWAREVÝCH LICENCÍ

Licenční aspekty jsou jednotlivými předměty licenčních smluvních ujednání v rámci znění podmínek licence, tedy licenční smlouvy.

Jak již výše bylo uvedeno, softwarová licence je dohodou mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence, která určuje, co nabyvatel může, nemůže a musí – tedy k čemu je oprávněn a jaké má povinnosti plynoucí z licenčních podmínek, a stejně tak licenční podmínky určují, co z tohoto vztahu vyplývá pro poskytovatele. Také již bylo zmíněno, co licenční smlouva obsahovat musí. Co ale všechno softwarová licence určovat může? V české právní teorii tím, že se jedná o dohodu mezi stranami a s tím spojeným konceptem smluvní svobody^{72,73}, tak může obsahovat vše, co není protizákonné a na čem se strany dohodnou. V praxi však existují již zavedené předměty licenčních smluvních ujednání, které podmínky licencí ošetřují a jsou zohledněny vícero licenčními podmínkami.

To, jaké aspekty můžeme očekávat od jaké licence, přímo vychází z hnutí a filozofie, ze které vychází – později se u konkrétních licencí budeme bavit hlavně o licencích *copyleft* (více omezujících z pohledu nabyvatele – derivativní software musí být pod stejnou nebo silnější *copyleft* licenci) a *permisivních* (méně omezujících z pohledu nabyvatele – derivativní software nemusí zachovávat licenci).

4.1 Klíčové aspekty licenčních podmínek

V oblasti veřejných licencí už podobná snaha o logické vybrání společných aspektů (licenčních ujednání) byla velmi úspěšná zejména v rámci licencí Creative Commons, které tento princip dotáhly s nadsázkou takřka k dokonalosti. Jedním z klíčových aspektů veřejných licencí Creative Commons je totiž jejich „modularita“, která je nejlépe představitelná možností autora ve „složení licence podle jeho představ“ právě na základě výběru varianty tzv. *licenčních prvků*.⁷⁴ Další velkou výhodou licencí Creative Commons, je jejich mnohojazyčnost spojená s oficiálními právními překlady, která velmi usnadňuje jejich mezinárodní právní interpretaci. Oproti tomu např. licenční podmínky licence GNU GPL 3.0, jedné z nejpoužívanějších

⁷² § 1 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁷³ § 1746 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

⁷⁴ Viz <https://creativecommons.org/choose/>

veřejných softwarových licencí, mají oficiální znění pouze v angličtině⁷⁵, což činí jakoukoliv jinou právní interpretaci značně komplikovanější.

Následující vybrané aspekty vycházejí tedy především z anglických zdrojů, zejména z různých článků, porovnáání, matic a analýz nalezených v rámci hledání rozdílů mezi veřejnými softwarovými licencemi. Zejména se tedy jedná o zdroje: *Choosealicense*⁷⁶, *TLDRLegal*⁷⁷, *Creating an Open Source project* od *Source Allies*⁷⁸ a *Open Source License Comparison* od *it's FOSS*⁷⁹. Nakonec tato bakalářská práce také samozřejmě vychází i z analýzy samotných licenčních podmínek napříč vybranými licencemi.⁸⁰ Vybrané aspekty jsou rozděleny do dvou sekcí, podle toho, jestli jsou společné nebo rozdílně ošetřené napříč vybranými licencemi, což je následně využito při vytváření praktického výstupu bakalářské práce.

Některé specifické aspekty pro jednu jedinou licenci nejsou uvedeny v této kapitole, ale jsou uvedeny přímo v kapitole věnující se konkrétní licenci.

4.1.1 Společné aspekty licenčních podmínek

Commercial use / Komerční užití – říká, zdali může být software užit ke komerčním účelům. Co všechno však zahrnuje pojem (ne)komerční účely?⁸¹ Českou definici komerčního užití používající českou právní terminologii v rámci licenčních podmínek u vybraných veřejných softwarových licencí nelze nalézt, jelikož jejich oficiální znění je pouze v angličtině a oficiální překlady nejsou (podmínky licence EURL nijak nedefinují komerční užití). Překvapivé ovšem je, že nenalezneme ani anglickou definici komerčního užití v rámci licenčních podmínek vybraných licencí, což opět vytváří prostředí pro právní nejistotu.

Pro vysvětlení vnímání pojmu komerčního software stranou hnutí GNU se lze podívat na jejich stránky: „...*Komerční software je software vyvinutý obchodní společností v rámci jejího podnikání. Většina komerčního software je software proprietárním, avšak je zde i komerční svobodný software a je zde i nekomerční nsvobodný software.*“⁸²

⁷⁵ Hnutí GNU oficiálně neuznává žádné překlady jejich licenčních podmínek. Odpověď na otázku, proč tak tomu je viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.en#GPLTranslations>

⁷⁶ Viz <https://choosealicense.com/>

⁷⁷ Viz <https://tldrlegal.com/>

⁷⁸ Viz <https://www.sourceallies.com/2011/07/creating-an-open-source-project/>

⁷⁹ Viz <https://itsfoss.com/open-source-licenses-explained/>

⁸⁰ Na znění konkrétních licenčních podmínek je vždy odkázáno u specifické licence v kapitole věnované vybraným veřejným softwarovým licencím.

⁸¹ Komplexně se otázkou (ne)komerčního užití díla pod veřejnou licenci zabývá MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 120–123.

⁸² Volně přeloženo viz <https://www.gnu.org/philosophy/categories.html.en>

Veřejné softwarové licence GNU GPL přistupují ke komerčnímu užití také s podmínkami⁸³, které činí daný software obtížněji zakomponovatelný do proprietárního software, v důsledku filozofie, ze které vycházejí. Na druhé straně výskyt software pod permissivní licencí v proprietárním software, který je často komerčním, je běžný a častý, což vyplývá z jejich povahy – mírnější podmínky pro nabyvatele licence.

V rámci oficiálních českých licenčních podmínek můžeme nahlédnout pouze do veřejných licencí Creative Commons na ošetření licenčního prvku nekomerčnosti, tyto licence ovšem nejsou určeny pro ošetření software.⁸⁴

Obecně z povahy dále vybraných veřejných softwarových licencí můžeme říci, že komerční užití je obecně povoleno, otázkou je, za jakých podmínek.

Modification + State changes / Modifikace, Úprava + Uvádění změn – říká, zdali má nabyvatel právo software různě upravovat a vytvářet tak software odvozený od původního, v jaké míře může upravovat původní software a za jakých podmínek může následný derivovaný software zveřejňovat, primárně co se uvádění změn týče. U copyleft licencí je relevantní otázkou, pod jakou licencí má být derivovaný software šířen.

To, jak k odpovědi na tuto otázku přistupují vybrané veřejné softwarové licence, se liší. „*To “modify” a work means to copy from or adapt all or part of the work in a fashion requiring copyright permission, other than the making of an exact copy. The resulting work is called a “modified version” of the earlier work or a work “based on” the earlier work.*”⁸⁵ Takto zní ošetření výrazu modifikace v licenčních podmínkách GPL 3.0, které ve zkráceném volném překladu říká, že veškeré zasahování do původního díla kromě vytváření naprosto identické kopie je považováno za modifikaci, tedy úpravu díla, z čehož plyne, že vše, co není původní dílo nebo jeho přesná kopie, je derivací původního díla. Tímto jsou zahrnuty do derivovaných děl např. i software odkazující na knihovny pod licencí GPL, přestože je na ně pouze dynamicky odkázáno a nejsou přímo obsaženy ve zdrojovém kódu daného softwarového projektu.⁸⁶ Díky tomuto a copyleft doložce, která určuje, že derivovaný software musí být zveřejňován pod stejnou nebo silnější licencí, může tento přístup k definování modifikace software někdo považovat za neproporciální a restriktivní (ač to byl jeho účel).

⁸³ Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.en#GPLCommercially>

⁸⁴ „...užití Díla, jejichž primárním účelem není získání přímého nebo nepřímého obchodního prospěchu nebo jiného peněžitého plnění (dále jen „nekomerční využití“).“

⁸⁵ Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.en.html>

⁸⁶ Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.en#GPLStaticVsDynamic>

Jako druhé ošetření pojmu úpravy software můžeme vzít z licence Apache 2.0⁸⁷ „...*Derivative Works shall not include works that remain separable from, or merely link (or bind by name) to the interfaces of, the Work and Derivative Works thereof.*“ Přeloženo do češtiny, tato licence již nepovažuje dílo za derivované, pokud je v něm na původní dílo pouze odkázáno nebo je odlučitelné od díla původního, tudíž se liší v definici modifikace od GPL 3.0. Navíc je přímo v licenčních podmínkách této licence také upraven tzv. NOTICE soubor pro zaznamenávání změn v derivovaném software oproti původnímu na rozdíl od populárnější GPL 3.0, která neurčuje přímo způsob uvádění změn, ale požaduje ho.

Permisivní licence MIT dokonce vůbec nedefinuje⁸⁸, co v rámci jejích licenčních podmínek znamená pojem modifikace software, což je vzhledem k její povaze pochopitelné. Také se vůbec nevěnuje otázce uvádění změn derivovaného software.

Český právní řád sice užívá spojení *upravování počítačového programu* v rámci vymezení rozsahu práv autora k počítačovému programu, avšak nijak ho nedefinuje.⁸⁹

Opět tedy můžeme z povahy software zveřejněného pod některou z dále vybraných veřejných softwarových licencí (jehož zdrojový kód je open source) vyvodit, že modifikace neboli úpravy software jsou obecně očekávány, povoleny (za určitých podmínek) nebo dokonce záměrem zveřejnění. To, co je však konkrétní licencí považováno za úpravu, je specifické pro danou licenci. Stejně jsou specificky upraveny i podmínky následného zveřejnění derivovaného software a jeho změn oproti původnímu.

Distribution / Distribuce, rozšiřování, rozmnožování a sdělování díla veřejnosti – říká, zdali může nabyvatel vytvářet kopie/rozmnoženiny software a odvozeného software a následně je rozšiřovat, zveřejňovat. Na začátek můžeme opět říci, že z povahy open source kódu je pro daný software obecně lepší, čím více lidí se k němu dostane a ví o něm.

Autorský zákon definuje rozmnožování⁹⁰, rozšiřování⁹¹ a sdělování díla veřejnosti⁹² jako konkrétní typy užití díla⁹³. Rozmnožování si můžeme v kontextu počítačového programu nebo zdrojového kódu vyložit jako zkopírování celku nebo

⁸⁷ Viz <https://www.apache.org/licenses/LICENSE-2.0>

⁸⁸ Viz <https://opensource.org/licenses/MIT>

⁸⁹ § 66 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

⁹⁰ § 13 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

⁹¹ § 14 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

⁹² § 18 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

⁹³ § 12 odst. 4 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

části daného díla. Rozšiřováním se v AutZ rozumí zpřístupňování díla v hmotné podobě (což není relevantní v případě software) prodejem nebo jiným převodem vlastnického práva k originálu nebo k rozmnoženině díla, včetně jejich nabízení za tímto účelem.⁹⁴ Za sdělování díla veřejnosti můžeme zjednodušeně považovat zpřístupnění kódu veřejnosti (např. umístěním na uložiště s veřejným přístupem), přičemž AutZ zohledňuje i sdělování veřejnosti po počítačové nebo obdobné síti.⁹⁵

Licenční podmínky GPL 3.0 pracují s pojmem distribuce jako se způsobem propagace programu: „...*Propagation includes copying, distribution (with or without modification), making available to the public, and in some countries other activities as well.*“⁹⁶. Volně přeloženo do češtiny– „*Propagace zahrnuje kopírování, distribuci (bez úprav i s nimi), zveřejnění díla a v některých zemích i další způsoby užití.*“ Můžeme si tedy všimnout naznačeného rozmnožování (copying), rozšiřování i sdělování veřejnosti (making available to the public). Dále pracují licenční podmínky GPL 3.0 přímo s pojmem „convey“, tedy sdělováním. „*Sdělování díla představuje jakýkoliv způsob propagace, který umožňuje dalším subjektům pořizovat nebo obdržovat kopie. Pouhá interakce s uživatelem prostřednictvím počítačové sítě bez přenášení kopie se nepovažuje za sdělování.*“⁹⁷ Lze si zde všimnout toho, že se definice propagace a sdělování v rámci podmínek GPL 3.0 překrývají, používají stejné pojmy a díky tomu působí nejednoznačně. Problematiku toho, zdali se užívání software po síti považuje za distribuci software, řeší u licencí GNU licence AGPL.⁹⁸

BSD licence zase hojně pracují i s výrazem *redistribuce*, přestože ho samy nedefinují.⁹⁹ Z kontextu licenčních podmínek vyplívá vnímání *redistribuce* těmito jako procesu úkonu ze strany nabyvatele licence, kterou dále šíří a zveřejňuje daný software, zatímco *distribuci* vnímá jako úkon ze strany poskytovatele licence. Dopad to však v praxi nemá na licenční podmínky žádný, jedná se pouze o jiný pohled na otázku (re)distribuce software.

Jako poslední ještě lze uvést definici podle EUPL 1.2, která říká, že „*Šířením*“ nebo „*sdělováním*“ se rozumí *prodej, předání, zapůjčení, pronájem, šíření, sdělování, přenos nebo jiný způsob zpřístupnění kopií díla nebo zpřístupnění jeho podstatných funkcí jakékoli fyzické nebo právnické osobě, a to online nebo offline.*“¹⁰⁰ Zde vidíme demonstrativní výčet způsobů distribuce (v angl. znění licence se jedná o definici „*distribution*“ or „*communication*“¹⁰¹), která zahrnuje online i offline prostředí.

⁹⁴ § 14 odst. 1 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

⁹⁵ § 18 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

⁹⁶ Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.en.html>

⁹⁷ Volně přeloženo z podmínek GPL 3.0 viz předchozí pozn. pod čarou.

⁹⁸ Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.en#AGPLv3InteractingRemotely>

⁹⁹ Viz např. <https://opensource.org/licenses/BSD-3-Clause>

¹⁰⁰ Viz české licenční podmínky EUPL 1.2 dostupné online z: <https://eupl.eu/1.2/cs/>

¹⁰¹ Viz anglické licenční podmínky EUPL 1.2 dostupné online z: <https://eupl.eu/1.2/en/>

Jelikož se české právo musí vykládat tzv. eurokonformně, jak již bylo dříve zmíněno, tak je tento výčet rozhodně relevantní pro chápání způsobů distribuce.

V závěru můžeme říci, že distribuce je opět z povahy open source software (stejně jako jeho modifikace výše) očekávána, povolena (za určitých podmínek) a je záměrem zveřejnění daného kódu. Opět je však otázkou, za jakých podmínek je daná (re)distribuce povolena konkrétními licenčními podmínkami.

License and Copyright notice / Příložením licence (textu licenčních podmínek) a tzv. Copyrightové doložky (uznání autorských práv) – v praxi tento aspekt značí, zdali musí nebo nemusí být u (re)distribuce původního nebo derivovaného software přiložen odkaz na licenci, plný text licence nebo jiné další varianty. Tzv. copyright notice v kontextu veřejných softwarových licencí znamená, zdali musí nebo nemusí být při (re)distribuci uveden autor nebo přispěvatel k software (v zájmu ochrany autorských práv), v jaké míře a jakým způsobem. Copyright notice je položka, která vychází z principu informační povinnosti a již zmiňované rozdílné právní úpravy *copyright law* v USA a s tím spojeného kontraktačního principu.

V českém právním řádu se setkáme s omezením nabyvatele licence v ohledu přiznání autorství tím způsobem, že nabyvatel tento aspekt může ignorovat pouze v případě, bylo-li tak ujednáno.¹⁰² Stejně tak je nutné zmínit citační povinnost danou AutZ¹⁰³, která klade důraz na uvádění jména autora (pokud je dostupné), názvu díla a jeho pramene.

V rámci judikatury soudů členských států Evropské unie se můžeme opět podívat na soudní spory řešené zemským soudem v Německu týkající se licencí GPL, kdy německé soudy objasnily, jakým způsobem musí být splněna podmínka „přiznání licence“, tedy v případě GPL přiložení plného textu jejich licenčních podmínek při šíření licencovaného software nebo software od něj derivovaného.¹⁰⁴

V kontextu veřejných softwarových licencí se jedná v praxi o „to nejmenší“, co může poskytovatel licence po nabyvateli licence požadovat. Z této myšlenky vycházejí především nejvíce permisivní licence MIT a BSD. „*The above copyright notice and this permission notice shall be included in all copies or substantial portions of the Software.*“¹⁰⁵ Tento vyjmutý úryvek je prakticky jedinou „podmínkou“ licence MIT, která říká, že při (re)distribuci software nebo jeho značných částí musí být přiložena copyright doložka a znění těchto licenčních podmínek (MIT licence

¹⁰² § 2375 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

¹⁰³ § 31 zákona č. 121/2000 Sb. autorský zákon.

¹⁰⁴ Welte v. Sitecom a Welte v. Skype. Rozhodnutí Německého zemského soudu v Mnichově dostupné z: http://www.jbb.de/fileadmin/download/urteil_lg_muenchen_gpl.pdf a <http://www.ifross.org/Fremdartikel/LGMuenchenUrteil.pdf>

¹⁰⁵ Viz <https://opensource.org/licenses/MIT>

používá pro označení své licence výraz *permission*, tedy česky *povolení*, což vypovídá o *permissivním* filozofickém přístupu dané licence).

Již zmíněna permissivní licence BSD (3-bodová) ošetřuje ještě navíc situaci, kdy je jméno autora nebo přispěvatelů k softwarovému projektu použito k propagaci derivovaného software a podmiňuje ji předchozím písemným souhlasem.¹⁰⁶

Více restriktivní veřejné softwarové licence, které jsou níže vybrány, také obsahují jejich vlastní úpravu licenčních podmínek týkajících se obsažení copyright doložek a textu licenčních podmínek u software. Obecně lze tedy říci, že obsažení licence (licenčních podmínek) a zohlednění copyrightových doložek je společným aspektem napříč všemi vybranými licencemi, jelikož se jedná o „úplné minimum“ (jak již bylo zmíněno dříve), co se nároků na nabyvatele licence týče, pokud na něj vůbec nějaké nároky kladeny jsou.¹⁰⁷

Warranty / Odpovědnost za vady a újmu, záruka– říká, zdali se na software vztahuje nějaká záruka a jestli je autor software nějak odpovědný za to, kdyby jeho software způsobil újmu nebo obsahoval vady.

Zproštění se odpovědnosti za vady, újmu a neposkytnutí záruky je úzce propojeno s licenčním aspektem bezúplatnosti veřejných softwarových licencí. Jelikož jsou licence poskytovány zpravidla bezúplatně a poskytovateli licenci nenáleží tedy žádná odměna, tak se na druhou stranu nezavazuje k žádné odpovědnosti a záruce, jelikož by se jednalo o nevyrovnaný právní vztah. V českém právním řádu v kontextu veřejných licencí je odpovědnost oblastí mnoha otázek, avšak jejich povahou bezúplatného závazku se jich netýká úprava řádného (potažmo vadného) plnění dle § 1914 OZ, jelikož poskytovatel neplní za úplatu. Otázka záruky za vady je ze strany poskytovatele jednoznačná, tedy není poskytována, jelikož není sjednaná.

Je obecně nutné vycházet z principů povinnosti poctivého chování v právním styku dle § 6 OZ a presumpce poctivosti dle § 7 OZ, které se týkají i těch, kteří činí veřejnou nabídku k uzavření licenční smlouvy.

Analýzou právních otázek týkajících se aspektu *warranty* (tedy konkrétně u licencí Creative Commons) se však v českém právním řádu věnuje odborně zejména

¹⁰⁶ Viz <https://opensource.org/licenses/BSD-3-Clause>

¹⁰⁷ Např. u software v public domain se ani tato podmínka nabyvatele licence netýká. Více o dedikování software do public domain viz <https://unlicense.org>

Jansa¹⁰⁸ a Myška¹⁰⁹, který uvádí v otázce maximálního omezení odpovědnosti, že „V českém právním řádu se tak nebude přihlížet k té části, která vylučuje a omezuje povinnost k náhradě újmy způsobené nabyvateli na jeho přirozených právech, anebo způsobené úmyslně nebo z hrubé nedbalosti.“¹¹⁰ V tomto případě je tedy relevantní posouzení zavinění na straně poskytovatele.

Obecně je nutné poznamenat, že licenční podmínky všech vybraných veřejných softwarových licencí obsahují *warranty disclaimer*, ve kterém se poskytovatel licence zprošťuje odpovědnosti nebo ji jinak ošetřuje.¹¹¹

4.1.2 Rozdílné aspekty licenčních podmínek

Copyleft clause / Copyleft doložka, nezměnitelnost podmínek – určuje, za jakých podmínek probíhá distribuce původního nebo odvozeného software, co se nezměnitelnosti licenčních podmínek týče. Tedy pokud bude původní software pod licencí s copyleft doložkou, tak následná distribuce daného nebo derivovaného software musí probíhat za stejných licenčních podmínek nebo „přísnějších“ (kompatibilních) copyleft podmínek.

Jedná se o asi nejvíce zřejmý aspekt veřejných softwarových licencí, na jehož základě se autoři software rozhodují, pod kterou licencí svůj projekt zveřejnit. Vybrané licence můžeme seřadit podle jejich restriktivity od *permissivních* až po *silně copyleft*. Tato copyleft doložka totiž nejvýznamněji ovlivňuje následky zakomponování daného software do proprietárního celku, jelikož se často spojuje s podmínkou zveřejnění zdrojového kódu při distribuci pod touto licencí, což v proprietárním software není zpravidla běžné.¹¹² Co však v praxi znamená *copyleft*?

Začneme uvedením nejméně restriktivní („*without restriction*“¹¹³), tudíž nejvíce permissivní vybranou licencí – licencí MIT. Tato licence neklade žádné podmínky na to, pod jakou licencí má být derivovaný software distribuován, požaduje pouze dříve zmíněné *License and copyright notice*, tedy naprosté minimum. Nabyvatel této licence si tedy může daný software upravit a následný

¹⁰⁸ JANSA, Petr. Právní aspekty implementace projektu „Creative Commons“ v České republice [online]. Praha, 2008, s. 81 Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Dostupné z: http://www.creativecommons.cz/wp-content/uploads/dp_petr_jansa_komplet_xmp.pdf

¹⁰⁹ MYŠKA, Matěj. Veřejné licence. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. s. 123-127.

¹¹⁰ Tamtéž.

¹¹¹ Např. vybrané licence GNU verze 3.0 umožňují „...*warranty protection for a fee*.“, tedy možnost poskytnutí záruky za poplatek. Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.en.html>

¹¹² Přesto existují společnosti, které s tímto proprietárním modelem fungují, jako např. Red Hat, kde je open source klíčovou hodnotou společnosti. Viz <https://www.redhat.com/en/open-source/open-source-way>

¹¹³ Viz licenční podmínky licence MIT dostupné z: <https://opensource.org/licenses/MIT>

derivovaný software zveřejnit s jakoukoliv licencí a licenčními podmínkami chce, dokud dodrží toto minimum. Obdobně je v tomto ohledu konstruována i vybraná 3-bodová BSD licence.

Tzv. slabými copyleft licencemi můžeme označit licence, které kladou podmínky na další distribuci software, co se licenčních podmínek derivovaného software týče, avšak jsou specificky upraveny tak, aby „nenakazili“ svojí copyleft doložkou celý projekt. Tedy existují případy, kdy se může pro projekt jako celek použít i méně restriktivní licence, přestože obsahuje část software, která je pod slabou copyleft licencí. Jedná se tedy zejména o vybrané MPL a GNU LGPL.

V případě MPL se můžeme setkat s tím, že se licenční podmínky MPL včetně copyleft doložky týkají jednotlivých souborů daného software a dané soubory mohou tedy být součástí většího celku (třeba i proprietárního) za splněních podmínek pro jednotlivé soubory.¹¹⁴

Licence LGPL jsou licencemi určenými zejména k ošetření knihoven, na které bývá často odkazováno daným softwarem, a proto není důvod, aby se „pouhým odkazem“ týkaly licenční podmínky LGPL softwarového projektu jako celku.¹¹⁵

Za silné copyleft licence považujeme licence GNU GPL a AGPL, které svojí copyleft doložkou „nakazí vše, čeho se dotknou“, především díky jejich úpravě licenčních podmínek týkajících se toho, co se považuje za modifikaci a derivovaný software.¹¹⁶

Include original, source / Obsažení původního software, zdrojového kódu – určuje, zdali musí být a případně v jaké podobě má být u distribuce derivovaného software zpřístupněn software původní nebo zdrojový kód daného software.

Jedná se o licenční aspekt úzce související s aspektem copyleft, což plyne z povahy této doložky. U permissivních licencí se tedy s tímto požadavkem nesetkáme. V případě permissivní Apache licence se setkáme pouze s požadavkem uvádění změn oproti původnímu software.¹¹⁷

Vybrané copyleft licence obsahují licenční podmínky, které přesně určují, v jaké formě musí být u derivovaného software uveden software originální. V případě software pod licencí GNU obecně platí to, že pokud spouštíme nějaký software z jeho strojového kódu, tak bychom měli mít přístup i ke stejnému kódu v lidsky čitelné podobě zdrojového kódu.¹¹⁸ Stejně tak musí být pro nabyvatele

¹¹⁴ Podrobněji v pozdější kapitole věnované této licenci.

¹¹⁵ Podrobněji v pozdějších kapitolách věnovaných danému druhu licencí.

¹¹⁶ Viz výše u licenčního aspektu Modifikace.

¹¹⁷ Podrobněji v pozdější kapitole věnované této licenci.

¹¹⁸ Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.en#ModifiedJustBinary>

licence jasně uvedeno, kde může najít kopii software původního.¹¹⁹ Vychází se v tomto případě z definice free software¹²⁰. Jestli totiž budeme chtít nakládat s free software v takové míře, jako jeho definice umožňuje, tak potřebujeme přístup k zdrojovému kódu jak původního, tak derivovaného software. Jedná se o umožnění využít tzv. 4 svobod.¹²¹

V pojetí českého znění EUPL 1.2 se setkáme s úpravou „*Pokud se dílo poskytuje v podobě spustitelného kódu, poskytovatel licence navíc společně s každou kopií díla, kterou šíří nebo na ni odkazuje, poskytne strojově čitelné vyhotovení zdrojového kódu díla...*“¹²², což vystihuje chápání free software a významu copyleft doložky v evropském výkladu.

Network use / Užití po síti – říká, zdali je licenci vnímáno užití software po síti jako distribuce.

V českém znění licenčních podmínek EUPL 1.2 je šíření díla vymezeno relativně zeširoka, jak již bylo uvedeno výše, konkrétně zahrnuje jakýkoliv způsob zpřístupnění díla nebo jeho podstatných funkcí v online i offline prostředí.¹²³

Otázkou toho, jak ošetřit distribuci, tak aby zahrnovala i užití po síti, se s podrobnějším zaměřením zabývají licence GNU. Tento aspekt je specifický právě pro jednu vybranou licenci hnutí GNU, a to Affero GPL.¹²⁴ Mnou přeloženo ze stránek GNU¹²⁵: „*Pokud je program výslovně navržen tak, aby přijímal požadavky a odesílal odpovědi prostřednictvím sítě, tak splňuje tyto kritéria.*“ V tomto případě se kritériem myslí distribuce po síti.¹²⁶

Patent use / Patentová ochrana – říká, zdali licence poskytuje tzv. *patentovou licenci* od autora nebo přispěvatelů k software nabyvatelům licence. Patentová licence je v licenčních podmínkách GPL 3.0 definována jako „...*každá výslovná dohoda nebo závazek, jakkoliv označena, o nevyhnutí patentu (jako výslovné povolení k použití patentu nebo dohoda o nezálovení za zásah do patentových práv).*“¹²⁷

¹¹⁹ Tamtéž.

¹²⁰ Viz <https://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html.en>

¹²¹ Podrobněji v pozdější kapitole věnované licencím GNU.

¹²² Viz <https://eupl.eu/1.2/cs/>

¹²³ Tamtéž.

¹²⁴ Podrobněji v pozdější kapitole věnované této licenci.

¹²⁵ Viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-faq.html.en#AGPLv3InteractingRemotely>

¹²⁶ Praktickými dopady tohoto ošetření se podrobněji zabývá kapitola věnovaná licenci AGPL 3.0

¹²⁷ Volně přeloženo z licenčních podmínek GNU GPL 3.0 viz <https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.en.html>

Jak již bylo zmíněno dříve, patentová ochrana software jako takového není předmětem autorskoprávní ochrany přímo v České republice, ale v USA lze takto software jako takový chránit. Proto je tento licenční aspekt významný zejména v právním systému USA. Na půdě Evropské unie však lze patentově chránit vynálezy realizované počítačem, což může zahrnovat i počítačové programy.¹²⁸

K tématu patentové ochrany software se hnutí GNU staví velmi razantně, odsuzuje ho¹²⁹, díky čemuž také vznikly GNU licence verze 3.0¹³⁰. Nejpodstatnější u tohoto licenčního aspektu proto je, jestli vůbec licenční podmínky vybraných licencí nějak patentovou ochranu software zohledňují a potažmo jak.

Obecně můžeme u vybraných softwarových licencí říct, že pokud daná licence patentovou ochranu software nějak zohledňuje, tak se chová obdobně jako GNU GPL 3.0, tedy prostřednictvím patentových licencí nebo vymezení proti zásahu do patentových práv.

Jako zajímavost lze u toho aspektu zmínit veřejné licence Creative Commons 4.0, které se k patentové ochraně ve svých licenčních podmínkách staví naprosto opačně, tedy přímo uvádějí, že neposkytují žádná práva v této oblasti (pochopitelné z toho pohledu, že nejsou určeny pro software).¹³¹

Trademark use, endorsement / Použití obchodního názvu, jména, ochranné známky, propagace – říká, zdali může nabyvatel licence užít jméno/název či ochranné známky (angl. *Trademark*) původního autora nebo přispěvatelů při distribuci odvozeného software, případně za jakých podmínek.

Dle české právní úpravy, konkrétně zákona o ochranných známkách¹³², se vlastník ochranné známky může za určitých podmínek dovolávat svých práv z ochranné známky vůči nabyvateli licence, který porušil ustanovení licenční smlouvy.¹³³

Jako příklad ošetření tohoto aspektu se můžeme podívat na české licenční podmínky EUPL 1.2, které říkají: „*Touto licencí se nepovoluje použít obchodní názvy, ochranné známky pro výrobky a služby nebo názvy poskytovatele licence, s výjimkou případů, kdy tento požadavek vzniká s ohledem na přiměřené a obvyklé použití...*“.¹³⁴

¹²⁸ Otázkou patentové ochrany software se zabývá např. MALIŠ, Petr. Softwarové patenty v EU. Online dostupné z: <http://www.pravoit.cz/novinka/softwarove-patenty-v-eu>

¹²⁹ Viz <https://www.gnu.org/philosophy/savingeurope.html.en>

¹³⁰ Viz <https://www.gnu.org/licenses/rms-why-gplv3.html>

¹³¹ Viz např. licenční podmínky CC BY 4.0 dostupné z:

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/legalcode>

¹³² zákon č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách.

¹³³ § 18 odst. 2 zákona č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách.

¹³⁴ Viz <https://eupl.eu/1.2/cs/>

Principem tohoto licenčního aspektu je tedy očividně zamezit užití dobrého jména nebo pověsti dané osoby v různých formách nad míru licenčního aspektu uvedení původu/autorství/vlastníka copyright – copyrightové doložky.

Relevantní je v tomto ohledu zejména 4-bodová BSD licence, která obsahuje nechvalně známou „reklamní doložku“ (angl. *advertising clause*), která na druhé straně přímo nutí nabyvatele licence uvést uznání zásluh univerzity, ze které licence pochází, čímž přesahuje běžné minimum copyrightové doložky.¹³⁵

Software jako služba (angl. *software as a service – SaaS*) je sice obecně používán v kontextu proprietárního software, avšak tím, že se může software pod vybranými veřejnými licencí použít i komerčně¹³⁶, tak je možné, že se daný software stane předmětem SaaS – tedy službou a zároveň označení software může být chráněno ochrannou známkou, tudíž se vlastník může dovolávat svých práv z ochranné známky vůči nabyvateli licence.¹³⁷

V českém právním řádu na základě zásady subsidiarity trestní represe se tyto záležitosti a spory prvotně musí řešit soukromoprávně, trestní zákoník se tedy použije až jako *ultima ratio*.¹³⁸ Je potřeba však uvést, že v trestním zákoníku je také upraveno porušení práv k ochranné známce a jiným označením a to tak, že pokud má k ochranné známce někdo výhradní právo a jiná osoba užije jeho ochranné známky nebo obchodní firmy (název podnikatelského subjektu) k uvedení výrobků do oběhu nebo poskytování služeb bez jeho povolení, tak se dopouští trestné činnosti.¹³⁹

Jelikož licenční podmínky vybraných veřejných softwarových licencí zpravidla umožňují použití těchto označovacích prvků pouze v míře copyright notice, uznání autorství/původu, zásluh přispěvatelů k software atd., tak je obecně dobré se vyhnout „zneužívání“ těchto prvků. Vybrané licence můžeme rozlišovat pouze podle toho, zdali jsou v nich *trademark rights* zohledněna. Pokud však nejsou, tak poskytovatel licence implicitně tato práva neposkytuje nad již zmíněnou nutnou míru.

¹³⁵ Podrobněji v kapitole věnované této licenci.

¹³⁶ Viz licenční aspekt komerčního užití v podkapitole Společné aspekty licenčních podmínek.

¹³⁷ § 18 zákona č. 441/2003 Sb. o ochranných známkách.

¹³⁸ § 12 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

¹³⁹ § 268 zákona č. 40/2009 Sb. trestní zákoník.

5 VYBRANÉ VEŘEJNÉ SOFTWAREOVÉ LICENCE

V následující kapitole budou probráni konkrétní zástupci nejpobulárnějších veřejných softwareových licencí na trhu. Jako první budou uvedeny licence permissivní od nejpobulárnějších po méně pobulární a následně budou uvedeny licence copyleft ve stejném duchu.

5.1 Licence MIT

Nejpobulárnější permissivní licence na trhu vznikla a získala své jméno na Massachusettském technologickém institutu – MIT. Svou povahou a obsahem je velmi podobná 2-bodové BSD licenci, dalo by se říci, že je v praxi identická.

MIT licence však explicitně navíc povoluje slučování více softwareových projektů nebo částí software, publikování software a prodávání kopií daného software za peníze. Tato konkrétní povolení nejsou v 2-bodové BSD licenci zmíněny, avšak všechny se dají považovat buď za užití nebo redistribuci software, které v 2-bodové BSD licenci zmíněny jsou. V praxi pod touto licencí můžete dělat s daným software, co chcete, dokud budou kopie software, derivovaný software nebo podstatně velké části původního software obsahovat copyright notice, odkaz na licenční podmínky obsahující vyloučení záruky a odpovědnosti. Licenční smlouva uzavřená za podmínek MIT licence je bezúplatná a po nabyvatelích licence tedy nemůže být nic finančně požadováno, díky tomu, že v podmínkách licence je uvedeno: „*Permission is hereby granted, free of charge, ...*“. Volně přeloženo do češtiny „*Povolení je tímto uděleno, bezúplatně, ...*“.¹⁴⁰

5.2 BSD licence

Pod zkratkou BSD se skrývá název obchodní organizace a projektu při Kalifornské Univerzitě v Berkley – Berkley Software Distribution. Tato licence byla vytvořena primárně pro účely licencování operačního systému na bázi Unix pod stejným názvem, který byl vyvíjen na této univerzitě. Název této rodiny licencí (licencí odvozených od původní BSD licence) již zůstal.

Nejpodstatnější výhodou těchto licencí je, že většina z nich je kompatibilní i s proprietárními licencemi, tudíž se často používají i v rámci výdělečných software, který není zcela open source. Licenční podmínky licencí BSD vždy obsahují tzv. klauzule – body, které určují podmínky konkrétní licence. Jedná se o rodinu permissivních licencí, jednu z nejvolnějších z pohledu šíření licencovaného obsahu, u

¹⁴⁰ Kompletní znění licenčních podmínek dostupné z: <https://opensource.org/licenses/MIT>

kterých stačí uvedení copyright notice a licenčních podmínek dané licence, nejčastěji příložením souboru LICENSE. Existuje však výjimka v třetím bodě 4-bodové BSD licence. Stejně tak se tato generalizace nevztahuje na 0-bodovou BSD licenci, která se povahou již přibližuje dedikování díla do *public domain*, tedy volnému dílu. Všechny softwarové projekty pod licencemi z rodiny BSD mohou být užity komerčně, mohou být upravovány a distribuovány. Jednotlivé verze BSD licencí se však od sebe liší ve svých podmínkách.

5.2.1 BSD licence 4-bodová

Jinak také známá jako „původní“ nebo „originální“ BSD licence¹⁴¹ je velmi specifická v tom, že všechny propagační materiály zmiňující části tohoto software musí obsahovat uvedení: „*This product includes software developed by the organization __.*“. Do češtiny přeloženo – „*Tento produkt obsahuje software vyvinutý společností __.*“. Na druhou stranu ale licence uvádí, že jméno držitele autorského práva ani jména přispěvatelům k software nesmí být použita na propagaci odvozeného software bez předchozího písemného souhlasu. Zmíněné první omezení tuto licenci činí z praktického hlediska velice kontroverzní z pohledu hnutí GNU a tím pádem není na trhu rozšířenou. Především právě z důvodů toho, že je nekompatibilní¹⁴² s velmi populární rodinou licencí GNU GPL, kvůli nutnosti obsahování, slovy hnutí GNU: „*the obnoxious BSD advertising clause*“ – česky „*protivné propagační klauzule BSD*“.¹⁴³ Stále se však jedná o původní licenci BSD, která dala základ všem následujícím, populárnějším a používanějším nástupcům.

5.2.2 BSD licence 3-bodová

Tato licence je nejpoužívanější licencí¹⁴⁴ z rodiny BSD licencí. V dnešní době, pokud se řekne jen „*BSD licence*“, tak je tím nejpravděpodobněji myšlena právě licence tato. Je známá také pod přívsky „*modifikovaná*“, „*revidovaná*“, „*nová*“ BSD licence nebo „*BSD licence 2.0*“. Je úplně stejná, jako její 4-bodový předchůdce, avšak neobsahuje právě kontroverzní podmínku uvádění „*Tento produkt obsahuje software vyvinutý společností __.*“. Došlo tedy doslova jen k vymazání jednoho bodu, konkrétně třetí klauzule. Stejně jako u 4-bodové BSD licence je však nutný předchozí písemný souhlas při propagaci. Na rozdíl od jejího předchůdce je však kompatibilní s licencemi GPL. Sice není na trhu veřejných softwarových licencí tak populární jako permissivní licence MIT, ale je stále relativně hojně užívána. V dnešní době se

¹⁴¹ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://spdx.org/licenses/BSD-4-Clause.html>

¹⁴² Dostupné z: <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en#OriginalBSD>

¹⁴³ Citace z: <https://www.gnu.org/philosophy/bsd.html>

¹⁴⁴ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://opensource.org/licenses/BSD-3-Clause>

považuje za jednu z více používaných permissivních licencí spolu s licencemi rodiny Apache.

5.2.3 BSD licence 2-bodová

Jedná se o ještě permissivnější/volnější licenci¹⁴⁵, než jsou dvě licence předchozí z téže rodiny. Tím, že se jedná o licenci volnější povahy z rodiny BSD, tak se často označuje jako „*FreeBSD licence*“ nebo také „*zjednodušená BSD licence*“. U této licence totiž byla navíc z licenčních podmínek odstraněna podmínka předchozího písemného souhlasu při propagaci odvozených produktů. Samozřejmě je 2-bodová BSD licence také kompatibilní s licencemi GPL. Odstranění další klauzule však nezpůsobilo větší popularitu než u předchozí 3-bodové licence, která přestože je ve smyslu permissivních licencí více restriktivní, tak stále je podle průzkumů zhruba dvakrát populárnější.¹⁴⁶ Je tak také z důvodu, že je tato licence prakticky dokonale zastupitelná/nahraditelná MIT licencí.

5.3 Apache licence

Jde o druhou nejrozšířenější rodinu permissivních licencí po licencích BSD, v porovnání s nimi jsou trochu více restriktivní z pohledu permissivních licencí. Jsou původem z Apache Software Foundation¹⁴⁷, kde prvotně byly tyto licence vyvíjeny za účelem právního ošetření starých Apache balíčků (jako např. Web Server 1.2 od společnosti Apache), avšak s časem se zaměření Apache licencí rozšířilo a dnes je pod aktuální verzí licence 2.0 pokryta mnohem širší škála software.

V dnešní době jsou již všechny balíčky vydané Apache Software Foundation implicitně chráněny pod aktuální verzí Apache licence, tedy verzí 2.0, pokud není uvedeno jinak. Jelikož je v dnešní době užívána již prakticky výhradně nejnovější verze licence, tak jí také bude následovně věnována největší pozornost.

5.3.1 Apache licence 1.0

Dnes se již jedná o pouze historickou zmínku, avšak v zájmu úplnosti je potřeba tuto licenci¹⁴⁸ uvést. Tato licence se historicky licenčními podmínkami velmi podobá 4-bodové BSD licenci tím, že stanovovala podobnou podmínku, tedy konkrétně obsahování uznání:

¹⁴⁵ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://opensource.org/licenses/BSD-2-Clause>

¹⁴⁶ Viz kapitola věnovaná výběru licencí na základě průzkumů trhu.

¹⁴⁷ Oficiální stránky licencí Apache Software Foundation: <https://www.apache.org/licenses/>

¹⁴⁸ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.apache.org/licenses/LICENSE-1.0>

„This product includes software developed by the Apache Group for use in the Apache HTTP server project (<http://www.apache.org/>).“¹⁴⁹. Přeloženo do češtiny „Tento produkt obsahuje software vyvinutý Apache Group pro použití v serverovém projektu Apache HTTP (<http://www.apache.org/>).“. Toto uznání muselo být součástí jakékoliv formy redistribuce daného software, což je v praxi samozřejmě pro nabyvatele licence od permissivní licence relativně omezující. Stejně tak má společnou podmínku zákazu propagace s použitím jména „Apache“ nebo „Apache Software Foundation“ bez přechozího písemného svolení. Díky těmto podmínkám tuto licenci potkal stejný osud jako 4-bodovou BSD licenci, a to takový, že není kompatibilní s licencemi GNU¹⁵⁰ a tím pádem není v dnešní době velmi rozšířenou.

5.3.2 Apache licence 1.1

Jedná se pouze o lehce upravenou licenci (licenčních podmínek)¹⁵¹ oproti verzi Apache licence 1.0. Tato verze licence se stala méně restriktivní. Konkrétně zmizela zmíněná podmínka uznání, která se týkala veškeré formy redistribuce daného software. Toto uznání ovšem muselo být nově obsaženo v dokumentaci dostupné koncovému uživateli software nebo mohlo být uznání zobrazeno přímo v samotném software tam, kde tato uznání koncový uživatel může běžně nacházet. Toto byl pro Apache licence posun v dobrém směru z perspektivy hnutí GNU,¹⁵² který přispěl k četnosti jejich užití, avšak v dnešní době se již také s Apache licencí verze 1.1 běžně nesetkáme, protože se tato licence také zpravidla týkala pouze Apache balíčků. Tato verze Apache licence není kompatibilní s licencemi hnutí GNU.¹⁵³

5.3.3 Apache licence 2.0

Od roku 2004, kdy byla uznána Apache Software Foundation, je verze 2.0 nejnovější a také nejpoužívanější verzí Apache licence. Strukturou se však vůbec nepodobá svým předchůdcům – místo bodů neboli klauzulí jsou její podmínky¹⁵⁴ rozděleny na obsáhlé sekce, je tedy těžké vůbec přirovnat licenční podmínky této licence k licenčním podmínkám předchozích licencí se stejným jménem. Jedná se tedy prakticky o úplně novou licenci a licenční podmínky.

Hlavním účelem vývoje této licence bylo snížení počtu častých otázek, které pronásledovaly její předchůdce a také zvětšení rozsahu pokrytí software, které

¹⁴⁹ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.apache.org/licenses/LICENSE-1.0>

¹⁵⁰ Viz <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en#apache1>

¹⁵¹ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.apache.org/licenses/LICENSE-1.1>

¹⁵² Viz <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en#apache1.1>

¹⁵³ Tamtéž.

¹⁵⁴ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.apache.org/licenses/LICENSE-2.0>

touto licencí mohou být chráněny. Tato licence snížila nároky na obsahování licenčních podmínek u redistribuce – stačí na jejich znění odkazovat, místo toho, aby byly obsaženy v každém souboru, což je vzhledem k jejich novému textovému rozsahu více než na místě. Je však potřeba aby každá redistribuce software stále obsahovala plný text licence (licenčních podmínek). Podmínky této licence také ujasňují podmínky přispívání k software a s tím spojené licencování. Co se přispěvatelů týče, tak stejně jako u jejich předchůdců zakazuje používání jejich jmen, ochranných známek atd. při redistribuci a propagaci bez předchozího písemného povolení. Výjimkou je však uvedení těchto údajů v rozumné míře v běžném kontextu (copyright notice) nebo kdy je např. potřeba popsat původ dané části software.¹⁵⁵

Nově však zavádí ošetření patentových licencí v třetím bodě svých licenčních podmínek.¹⁵⁶ Každý přispěvatel k danému software dává ostatním nabyvatelům software trvalou, celosvětovou, nevýhradní, bezplatnou, neodvolatelnou (až na výjimky) patentovou licenci k užití daného software, pokud má přispěvatel právo si danou část software patentově ošetřit. Jinak podáno – tato licence dává přispěvatelům možnost patentového licencování jejich určitých částí přispěného software, tedy pokud právoplatný držitel daného patentu přidá svou patentovanou část software do díla pod touto licencí, tak dává ostatním právo užívat jeho patentovanou část díla. Přestože softwarové patenty (patenty počítačových programů) v České republice jako takové neexistují, jelikož počítačové programy jsou českým právním řádem vnímány spíše jako literární dílo (čili je chráněno pouze jejich objektivně vnímatelné vyjádření), tak je lze funkcionálně chránit i jinak než pouze autorskoprávně.¹⁵⁷ Patentový zákon uvádí¹⁵⁸, že počítačový program nelze patentovat, pokud se jedná pouze o počítačový program jako takový. V Evropské unii lze ale chránit vynálezy implementované počítačem, jejichž součástí může být i počítačový program (software), pokud jsou splněny podmínky stanovené zákonem.¹⁵⁹

Jelikož je Apache 2.0 licencí permissivní, tak nevyžaduje, aby díla odvozená od původního pod touto licencí nebo jeho úpravy byly licencovány pod stejnou licencí. Vyžaduje však, aby všechny neupravené části stále byly pod touto licencí. V každém licencovaném souboru musí také být uveden copyright notice, patent notice (zohlednění patentovaného software) a uznání přispěvatelů za podílení se na

¹⁵⁵ Více o tomto licenčním aspektu v podkapitole Rozdílné aspekty licenčních podmínek.

¹⁵⁶ Viz 3. bod licenčních podmínek Apache 2.0 licence dostupné zde:

<https://www.apache.org/licenses/LICENSE-2.0>

¹⁵⁷ ČADA, Karel. *Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace*. Plzeň: Alevia, 2014. ISBN 978-80-905538-0-4.

¹⁵⁸ § 3 odst. 3 zákona č. 527/1990 Sb. o vynálezech, průmyslových vzorech a zlepšovacích návrzích

¹⁵⁹ Více na stránkách EPO zde: <https://www.epo.org/news-issues/issues/software.html>

software, pokud je kód redistribuován. Pokud je jakýkoliv licencovaný soubor pozměněn, tak musí být uvedeno, že došlo ke změně v daném souboru.

Jako prostředek zaznamenávání změn a zásluh s nimi spojených slouží u Apache 2.0 tzv. NOTICE soubor, který je specifickým způsobem agregace těchto změn. Licenční podmínky jiných veřejných softwarových licencí většinou sice obsahují podmínku zaznamenávání změn v software a s nimi spojených zásluh, avšak na rozdíl od licenčních podmínek Apache 2.0 přímo nedefinují, jakým způsobem mají tyto změny být uvedeny.

Jedná se o textový soubor, který pokud je součástí původního díla, tak i díla odvozená musí obsahovat tento soubor nebo mohou případné změny a zásluhy s nimi spojené zobrazovat na místě, které je přirozené pro daný typ software. Obsah NOTICE souboru nijak neupravuje danou licenci, jelikož se jedná pouze o informativní soubor. Zpravidla se do NOTICE souboru přidávají chronologicky za sebe označení osob a s nimi spojené úpravy díla. Zde je oficiální příklad NOTICE souboru ze stránek Apache.

```
=====
== Example NOTICE file for use with the Apache License, Version 2.0, ==
== in this case for the Apache httpd-2.5.0 distribution. ==
=====

Apache HTTP Server
Copyright 2016 The Apache Software Foundation.

This product includes software developed at
The Apache Software Foundation (http://www.apache.org/).

Portions of this software were developed at the National Center
for Supercomputing Applications (NCSA) at the University of
Illinois at Urbana-Champaign.

This software contains code derived from the RSA Data Security
Inc. MD5 Message-Digest Algorithm, including various
modifications by Spyglass Inc., Carnegie Mellon University, and
Bell Communications Research, Inc (Bellcore).
```

Obrázek 5: Příkladový NOTICE.txt

Dostupné z: <https://www.apache.org/licenses/example-NOTICE.txt>

Dalším velmi významným aspektem této licence je, že je dle hnutí GNU oficiálně¹⁶⁰ kompatibilní s nejnovějšími verzemi 3.0 nejvýznamnějších copyleft licencí GNU, což ji činí mnohem více prakticky využitelnou. Není však kompatibilní se staršími verzemi licencí hnutí GNU.

Ve shrnutí tato licence nabyvateli dovoluje užívat software pod touto licencí (včetně komerčního užití), stejně tak dovoluje zakomponovat software pod touto licencí do vlastního software. Zakazuje však redistribuování jakékoliv části software pod touto licencí bez copyright notice, uznání zásluh přispěvatelů a zohlednění jejich patentových práv. Musí se také dostatečně ošetřit uvedení změn oproti původnímu dílu, zejména podstatný je v tomto ohledu NOTICE soubor, kterého je

¹⁶⁰ Dostupné z: <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en#apache2>

výše uvedena ukázka. V licenčních podmínkách této licence je také uvedeno zproštění záruky a odpovědnosti, které může být upraveno na základě písemné dohody nebo požadování ze zákona. Pokud se však v rámci písemné dohody s nabyvatelem licence někdo domluví na jiných podmínkách záruky a odpovědnosti, tak tím logicky zavazuje pouze sebe, nezavazuje žádného dalšího přispěvatele k software.

5.4 GNU licence

Ideály tzv. free software¹⁶¹, tedy svobodného software, se řídí filozofie hnutí GNU za podpory Free Software Foundation.¹⁶² Zkratku GNU lze znát z operačních systémů Linux, jež se označují jako systémy podobné Unixu – angl. *UNIX-like*. Z toho výrazu také pochází název zkratky hnutí GNU – GNU's Not Unix. V českém překladu *GNU není Unix*, nebo také doslovným překladem anglického slova *gnu* je pakuň.

V rámci této kapitoly je zejména potřeba uvést, za čím hnutí GNU stojí a z čeho z něj vzešlé veřejné softwarové licence vycházejí. Jak již bylo dříve zmíněno, hnutí GNU stojí za *free software* – svobodným software, který je určen podle tzv. čtyř svobod:

- Svoboda spustit program za jakýmkoliv účelem (svoboda 0).
- Svoboda studovat, jak program pracuje a přizpůsobit ho svým potřebám (svoboda 1). Předpokladem k výše uvedenému je přístup ke zdrojovému kódu.
- Svoboda redistribuovat kopie, abyste pomohli vašemu kolegovi (svoboda 2).
- Svoboda vylepšovat program a zveřejňovat zlepšení, aby z nich mohla mít prospěch celá komunita. (svoboda 3). Předpokladem k výše uvedenému je přístup ke zdrojovému kódu.¹⁶³

Počítačový program je svobodným software pouze v případě, kdy jeho uživatelé mají všechny tyto svobody. Tedy pokud se diskutuje o svobodném software, tak je vhodné se vyhnout termínům jako „*darovat*“ nebo „*zdarma*“, protože tyto výrazy se vztahují k ceně, nikoli ke svobodě.¹⁶⁴ V GNU projektu se používá pojem „*copyleft*“, kterým se označují licence tohoto projektu, které zaručují každému nabyvateli licence právě výše zmíněné svobody. Dále jsou uvedeny rozdíly mezi různými druhy a verzemi licencí hnutí GNU.

¹⁶¹ Viz <https://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html.en>

¹⁶² Oficiální stránky hnutí GNU: <https://www.gnu.org/>

¹⁶³ Dostupné z: <https://www.gnu.org/philosophy/free-sw.html>

¹⁶⁴ Slova a fráze, kterým je dobré se vyhnout při diskusi týkající se veřejných softwarových licencí dostupné ze stránek hnutí GNU: <https://www.gnu.org/philosophy/words-to-avoid.html.en>

5.4.1 GPL v1

GPL – General Public License v1. Ačkoliv dnes již není tato verze užívána, tak je stále významnou z historického hlediska jakožto inspirace pro dnešní verze GNU. GPL v1¹⁶⁵ zabraňovala v omezování svobod dvěma způsoby. Její licenční podmínky určují, že jakákoliv distribuce a kopírování jakékoliv části software pod touto licencí musí být doplněno zdrojovým kódem pod stejnou licencí. Druhým způsobem ochrany svobod bylo zamezení přidávání omezení, které by mohly narušit zmíněné svobody a zveřejňování všech odvozených děl pod touto licencí nebo její vyšší verzí – v praxi toto znamená, že se software a jeho části pod touto licencí mohou kombinovat a slučovat pouze s díly více permisivními, tedy pod méně omezujícími licencemi. Výsledkem tedy bude software pod GPL. Více restriktivní licence by totiž mohly zasáhnout do podmínek užití díla pod licencí GNU GPL v1, což by mohlo zasahovat do zmíněných svobod. Z tohoto principu se inspirují i další verze. V praxi se říká, že „*čeho se GPL dotkne, to musí pokračovat pod GPL*“ – tzv. virální efekt.

5.4.2 GPL v2

Pro copyleft licenci se potenciální poskytovatel rozhodne, pokud chce, aby i další zveřejněný software, který vznikne závazně na jeho díle, tedy nějak jej upraví, rozšíří, přidá do většího celku atd. bude také dodržovat zásady svobodného software. Po dlouhou dobu byl na poli veřejně softwarových licencí právě nejpopulárnějším zástupcem copyleft licencí GPL v2¹⁶⁶. Nejpodstatnější změnou oproti GPL v1 byla podle Richarda Stallmana sekce sedmá licenčních podmínek neboli jak on ji nazývá – *Liberty or Death* (česky *Svoboda nebo Smrt*).¹⁶⁷ Tato sekce určuje, že pokud někdo chce distribuovat dílo pod GPL licencí, smí tak učinit pouze pokud splňuje všechny podmínky licence. Jinak řečeno, tato sekce se snaží zamezit komukoliv v omezení svobod zaručených touto licencí.

GPL v2 umožňuje distribuovat dílo ve formě zdrojovém kódu (vyplývající ze zmíněných 4 svobod) pod licenčními podmínkami takovými, že musí být k redistribuci software přiložen copyright notice a vyloučení záruky obsažené v licenčních podmínkách této licence. Pokud byl však zdrojový kód nějak upraven a je přání ho dále distribuovat, tak u každé úpravy musí být uveden autor a datum změny, Výsledné odvozené dílo musí dále být licencováno třetím stranám zdarma pod stejnou, tedy touto, licencí a pokud nějakým prostřednictvím software komunikuje s uživatelem, tak se po spuštění programu musí zobrazit copyright notice a sdělení o vyloučení odpovědnosti a záruky.

¹⁶⁵ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.gnu.org/licenses/gpl-1.0.html>

¹⁶⁶ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.gnu.org/licenses/gpl-2.0.html>

¹⁶⁷ Viz <https://fsfe.org/campaigns/gplv3/fisl-rms-transcript.en.html#liberty-or-death>

Pokud budeme chtít distribuovat pouze spustitelný (strojový) kód pod touto licencí, tak tak můžeme učinit, avšak musíme připojit i zdrojový kód nebo písemnou nabídku k jeho poskytnutí, případně můžeme jen přiložit odkaz na tuto nabídku. Jakákoliv forma nakládání se software pod GPL v2 vymykající se těmto pravidlům, tedy podmínkám licence GPL v2 vycházející z ochrany 4 svobod filozofie svobodného software, by zasahovala do daných svobod a tím pádem by rušila práva poskytovaná touto licencí.

Pokud by chtěl někdo užít dílo pod touto licencí v softwarovém projektu, který obsahuje software licenčně neslučitelně neslučitelný s licencí GPL v2, tedy omezující svobody svobodného software, tak musí požádat přímo poskytovatele licence daného software o povolení.

Obecně můžeme říci, že lze kopírovat, distribuovat nebo upravovat software pod touto licencí, pokud budou uvedeny změny a jejich časové údaje ve zdrojovém kódu, případně u konkrétních souborů. Jakýkoliv upravený, modifikovaný, upravený nebo sloučený software musí být také licencován pod touto licencí (nebo její novější verzí, pokud to zmiňují podmínky dané licence). Je nutné vždy přiložit plný text licence i u modifikovaného software, spolu s copyright notice, zproštěním záruky a odpovědnosti uvedených v licenčních podmínkách licence. Také je potřeba vždy poskytnout odkaz na původní software. GPL v2 výslovně zakazuje podlicencování (sublicensing), díky kterému by mohlo dojít k přidání restrikcí, které by mohly omezit čtyři svobody, čímž by byl znehodnocen koncept svobodného software a podmínky licence. Licence umožňuje komerční užití a také dávají možnost dohody mezi poskytovatelem a nabyvatelem licence o ošetření záruky a odpovědnosti. Implicitně se však software pod touto licencí žádná záruka ani odpovědnost poskytovatele licence netýká.

5.4.3 GPL v3

Dnes se již údajně nejrozšířenější copyleft licencí na trhu, podle průzkumu provedeného společností White source software z roku 2016¹⁶⁸, je GPL v3¹⁶⁹. Tato třetí verze obsahuje většinu společného, co verze druhá, avšak její obecný právní jazyk, pojmy, terminologie a struktura se přizpůsobily, jak rozvoji různých licencí po celém světě, tak i technickému a právnímu pokroku. Obecně se tak zlepšil a zpřehlednil její výklad na úkor rozšíření textu licence. Kromě snahy o větší srozumitelnost, jsou významné rozdíly mezi druhou a třetí verzí GPL zejména:¹⁷⁰

¹⁶⁸ Viz kapitola věnovaná výběru veřejných softwarových licencí na základě průzkumů trhu.

¹⁶⁹ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.gnu.org/licenses/gpl-3.0.html>

¹⁷⁰ Viz <https://www.gnu.org/licenses/rms-why-gplv3.html>

- Třetí verze obsahuje rozsáhlejší úpravu vzájemné kompatibility licencí, což ji činí kompatibilní zejména s Apache licencí 2.0.
- DRM (Digital rights management – technické prostředky chránící autorská práva, jako je např. regionální omezení DVD) bylo odsouzeno jako omezující svobodu software. Software pod licencí GPL v3 by tedy neměl být omezen prostředky DRM a pokud je, tak je dle licenčních podmínek legální daná omezení „obcházet“.
- Licence v této verzi nutí držitelé patentů, které jsou součástí daného software, aby bezplatně udělili třetím stranám právo k užití daného patentu (daného vynálezu).
- Mimo jiné GNU GPL v3 ošetřuje tzv. *tivoizaci*, což je praxe technologických výrobců, kteří do svého produktu vloží svobodný software (nebo jeho část), ale nedají uživateli možnost ho upravovat. Licence nově jasně určuje to, že výrobce musí dát uživateli data potřebná k tomu, aby si mohl daný software změnit podle přání v duchu svobodného software.
- Licence také přímo adresuje, co se stane při porušení licence a případné druhy nápravy, jako např. jak daná práva opět nabýt zpět.

Licence GPL se nazývají *silnými* copyleft licencemi, dále je uveden výběr *slabých* copyleft licencí a je vysvětleno, proč jsou takto rozlišovány.

5.4.4 LGPL 2.1

„Ústupkem“ ze strany hnutí GNU¹⁷¹, jsou právě licence označovány jako Lesser General Public License, v minulosti také Library General Public License. Právě přidané slovíčko *Lesser*, v českém překladu *menší*, určuje povahu těchto licencí. V době, kdy byla zveřejněna GNU GPL v2, tak zároveň s ní vyšla i LGPL 2.0. Přestože se jedná o první iteraci těchto druhů licencí, tak obdržela číslo 2.0, aby korespondovala s GPL v2, ze které vycházela. Nadále se však práce bude zabývat především lehce revidovanou verzí této licence, tedy konkrétně LGPL 2.1¹⁷².

Tato verze licence na rozdíl od LGPL 3.0 je samo o sobě stojící licencí, co se licenčních podmínek týče. Jak již výše bylo zmíněno, „*čeho se dotkne GPL, to musí pokračovat jako GPL*“ – tzv. virální efekt. Právě jako řešení tohoto některými nežádaného efektu vznikly *slabší* GPL. V praxi je totiž pro softwarový celek nepříjemné, když je potřeba připojit pouze knihovnu (využít její funkce) ke svému software, ať už staticky nebo dynamicky, a tím, že knihovna je licencována pod GPL, tak softwarový celek musí být pod GPL následně licencován také (virální efekt).

¹⁷¹Viz <https://www.gnu.org/licenses/why-not-lgpl.html>

¹⁷² Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.gnu.org/licenses/lgpl-2.1.html>

Dříve také známe jako *Library* – tedy česky *knihovní* GPL umožňují odkazování na knihovny pod licencemi LGPL, aniž by software, který s knihovnou pracuje a odkazuje na ni, musel být sám licencován pod LGPL. V případě statického odkazování na software pod LGPL existují dvě možnosti:

1. Můžeme zveřejnit vše pod LGPL, případně silnější copyleft licenci.
2. Můžeme zanechat ostatní pod původní licenci, ale musíme uživateli poskytnout vše, co mu umožní předělat statické odkazování na jiný případný software pod LGPL (umožňujeme uživateli reverzní inženýrství a rekompilaci s jinou/novější knihovnou, tedy dáváme uživateli stejné možnosti, jako by měl, kdyby knihovna byla odkazována dynamicky).

V případě dynamického odkazování může původní software zůstat pod svojí licenci a software pod LGPL zůstává pod svojí licenci. Software pod LGPL tedy lze za správných podmínek kombinovat s proprietárním software, kterého následně není nutné zveřejňovat celý zdrojový kód. Toto je však proti zájmům svobodného software, a proto Richard Stallman jasně uvádí, že pokud chceme pomoci a podpořit hnutí za svobodný software, měli bychom licencovat i knihovny pod silnými copyleft licencemi GPL.¹⁷³

5.4.5 LGPL 3.0

Tato verze licence není samostatnou licenci, co se znění licenčních podmínek týče, jde pouze o výjimky/povolení vůči GPL v3.¹⁷⁴ Z tohoto plyne paralelně to stejné jako u přechodu z GPL v2 na GPL v3. Tedy změna licenčních podmínek ve vyjasnění pojmů, zpřehlednění struktury, vytvoření definic, ale také ošetření patentové ochrany software, tivoizace, DRM atd. Hlavním rozdílem je však opět častější kompatibilita s dnes populárními licencemi. Zajímavou interakcí, co se kompatibility software týče, je kompatibilita software pod GPL v2 a LGPL v3, kde výsledný software je licencován pod GPL v3, vzhledem k nekompatibilitě GPL v2 a v3 způsobené přidáním omezení v třetí verzi. Naštěstí je však většinou možné upgradovat GPL v2 na v3 díky ošetření podmínky „*or later*“, tedy česky „*nebo pozdějších*“¹⁷⁵, které bylo napsáno s budoucími verzemi GPL na mysli. Z pohledu

¹⁷³ Dostupné z: <https://www.gnu.org/licenses/why-not-lgpl.html>

¹⁷⁴ Viz <https://www.gnu.org/licenses/lgpl-3.0.html>

¹⁷⁵ Otázkou kompatibility GPLv2 a GPLv3 se hnutí GNU zabývá extenzivně na oficiálních stránkách: <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en#GNUGPLv3>, <https://www.gnu.org/licenses/rms-why-gplv3.html> a <https://www.gnu.org/licenses/quick-guide-gplv3.html>

českého práva by se však mohlo jednat o nedostačené určení rozsahu¹⁷⁶, což by mohlo mít za důsledek neplatnost daného právního jednání – nemožnost „upgradovat“ licenci.

5.4.6 AGPL 3.0

Plným názvem *Affero General Public License*, je specifickým druhem licence¹⁷⁷ zejména tím, že byla vymyšlena se záměrem pokrývat síťový software. Pod touto licencí lze distribuovat upravené verze software, opět za podmínky toho, že budou uvedeny dané změny a jejich datum. Jedná se o licenci, která poskytuje stejná práva a povinnosti jako GPL v3. Navíc k nim však přidává, že zdrojový kód musí být distribuován při síťové komunikaci s takto licencovaným software, který je obecně umístěn na serveru, jelikož obecně webové stránky a služby nejsou „distribuovány“ v tradičním slova smyslu. Nazývá se také jako webová nebo serverová GPL.

5.5 Mozilla Public Licence

Tato rodina licencí vyplňuje mezeru na trhu mezi licencemi Apache a licencemi GNU. Označuje se také někdy jako slabý copyleft. Aktuálně je tato licence (její nejnovější verze) vyvinuta a udržována Mozilla Foundation¹⁷⁸ spadající pod projekt Mozilla.

Je význačná oproti ostatním softwarovým licencím hlavně tím, že se vztahuje k souborům obsahující zdrojový kód (nejčastěji ve formě headeru na začátku souboru), ne tedy k software jako celku – každý individuální soubor je chráněn zvlášť. Tím, že se licencování týká pouze specifických souborů, tak je v praxi časté, že mohou být soubory licencované pod MPL součástí proprietárního software, avšak jsou spolu nadále zveřejňovány a distribuovány pod MPL.

5.5.1 MPL 2.0

Jak již název této licence vypovídá, tak má i své předchozí iterace. Verze 1.0 i 1.1 této licence ale nejsou nekompatibilní s GPL licencemi, díky čemuž nejsou tolik rozšířené. Verze 2.0¹⁷⁹ přinesla kompatibilitu s licencemi Apache a GPL, čímž se dostala do většího povědomí. Tato verze se myšlenkově inspirovala licencemi GNU GPL¹⁸⁰ v tom, že se snažila svými licenčními podmínkami o co nejsrozumitelnější znění, logickou strukturu a co největší kompatibilitu s ostatními licencemi, které

¹⁷⁶ § 577 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. občanský zákoník.

¹⁷⁷ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://www.gnu.org/licenses/agpl-3.0.html>

¹⁷⁸ Stránky věnovány MPL: <https://www.mozilla.org/en-US/MPL/>

¹⁷⁹ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://opensource.org/licenses/MPL-2.0>

¹⁸⁰ Viz <https://www.fsf.org/blogs/licensing/mpl-2.0-release>

řadí do třídy tzv. „*sekundárních licencí*“, jejichž konkrétní výčet je obsažen v textu licence, jedná se zejména o dnešní silnější copyleft licence GPL, LGPL a AGPL.

Pokud je software pod touto licencí zakomponován do většího díla pod jinou z vybraných copyleft licencí, tak musí být tyto soubory tzv. duálně licencovány, tedy musí být zveřejněny jak pod danou copyleft a jejími licenčními podmínkami, tak pod stejnými licenčními podmínkami jako měly předtím – tedy licencí MPL 2.0. Je tak z důvodu, aby byl zachován copyleft licence MPL.^{181,182}

V praxi se pro MPL 2.0 rozhodneme, pokud chceme, aby soubory, které licencujeme zůstaly licencovány pod touto anebo silnější copyleft licencí. To znamená, že kdokoliv, kdo se k těmto souborům v budoucnosti dostane v jakékoliv formě, bude moci zjistit jejich původ a zdrojový kód.

5.6 Common Development and Distribution License

Díky tomu, že tato licence¹⁸³ byla při svém vzniku údajně inspirována MPL 1.1¹⁸⁴, která je sama o sobě nekompatibilní s licencemi GPL, tak se v dnešní době nejedná o rozšířenou licenci. Kromě nekompatibility s GPL se inspirovala také tím, že se licence netýká zdrojového kódu, ale konkrétních souborů, které ho obsahují. Dnes se již s touto licencí setkáme prakticky jen v případech programovacího jazyku Java, kde se využívá u vývojového prostředí NetBeans.

5.7 Veřejná licence Evropské unie („EUPL“)

Tato copyleft licenční rodina je raritou na trhu díky jejímu původu. EUPL jsou softwarové licence¹⁸⁵, které byly vyvinuty za účelem jednotného licencování ve veřejné správě Evropské unie. Jejich největší výhodou vychází z jejich původu, právě kvůli němuž jsou jejich licenční podmínky v jazycích členských zemí Evropské unie, na rozdíl od drtivé většiny veřejných softwarových licencí pocházejících z USA, u kterých je oficiální znění jejich licenčních podmínek dostupné pouze v angličtině. To činí Veřejné licence Evropské unie mnohem dostupnějšími z pohledu jazykového, jelikož zohledňují specifické právní terminologie daných členských států. Bohužel

¹⁸¹ Viz <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en#MPL-2.0>

¹⁸² Viz <https://www.mozilla.org/en-US/MPL/2.0/FAQ/>

¹⁸³ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://opensource.org/licenses/CDDL-1.0>

¹⁸⁴ Viz <https://resources.whitesourcesoftware.com/blog-whitesource/top-10-common-development-and-distribution-license-cddl-questions-answered>

¹⁸⁵ Kompletní znění licenčních podmínek: <https://joinup.ec.europa.eu/page/eupl-text-11-12>

se nejedná o rozšířenou rodinu licencí mimo instituce orgánů státní správy členských zemí Evropské unie.¹⁸⁶

5.7.1 EUPL 1.1

Velice zajímavým aspektem (ujednáním) licenčních podmínek této licence je přímé povolení podlicencování. Přestože by tedy teoreticky tato licence měla být kompatibilní (EUPL ve svém znění sama o sobě určuje, s kým má být kompatibilní) např. s GNU GPL, tak kompatibilní není, jelikož GNU GPL podlicencování výslovně zakazují.¹⁸⁷ Na stránkách hnutí GNU je ovšem přímo uvedeno, jak tuto nekompatibilitu „obejít“ prostřednictvím licence CeCILL v2.¹⁸⁸

5.7.2 EUPL 1.2

Místo pouhého pokrytí software pokrývá EUPL 1.2 všechno pod označením „dílo“, tudíž ji lze aplikovat jednodušeji na přiloženou dokumentaci, návody k užití apod. Ve znění EUPL 1.2 jsou uvedeny jako kompatibilní všechny relevantní copyleft licence, tedy MPL 2.0, LGPL 2.1 a 3.0, GPL 2.0 a 3.0 a AGPL 3.0, které byly probrány výše. Obecně tato licence a její oficiální stránky zavádí pojem upstream a downstream compatibility, kdy rozděluje licence podle toho, zdali je možné dílo pod nimi licencované zakomponovat do softwarového celku pod licencí EUPL 1.2 (upstream) nebo jestli software pod licencí EUPL 1.2 může být obsažen jako součást softwarového celku pod jinou veřejnou softwarovou licencí (downstream), které označuje jako „slučitelné licence“. Problém však nastává v případě, kdy je specifická licence kompatibilní jak z pohledu upstream, tak downstream.

To, zdali jsou však tyto licence kompatibilní tak, jak to podmínky licence EUPL 1.2 a oficiální stránky této licenci věnované uvádí, je stále ještě nepotvrzeno z pohledu Free software Foundation, přestože jsou licence EUPL schváleny FSF i OSI. EUPL 1.2 například zatím ještě není uvedena v seznamu licencí zabývajícím se jejich kompatibilitou na oficiálních stránkách GNU, které je sponzorováno FSF.¹⁸⁹

Článek 9 licenčních podmínek této licence dovoluje uzavření dodatečných dohod, pokud jsou v souladu s touto licencí. Samozřejmě tyto dodatečné dohody se dotýkají pouze toho, kdo s nimi souhlasil, nelze tedy jimi zavázat původního poskytovatele či jakéhokoliv jiného přispěvatele.

EUPL 1.2 můžeme považovat v porovnání s licencemi GNU GPL za slabší copyleft licenci podle oficiálních stránek věnované této licenci (volně přeloženo do

¹⁸⁶ Viz <https://joinup.ec.europa.eu/collection/eupl/join-eupl-licensing-community>

¹⁸⁷ Viz <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en#EUPL>

¹⁸⁸ Tamtéž.

¹⁸⁹ Viz <https://www.gnu.org/licenses/license-list.html.en>

češtiny): „EUPL 1.2 je copyleft (nebo share-alike) pro účely ochrany chráněného software pouze před výhradním přivlastňováním, jejím záměrem však není jakékoliv „virální rozšíření“ na ostatní software v případě odkazování.“¹⁹⁰. Zjednodušeně řečeno, EUPL 1.2 je podobná licenci GNU LGPL, tím, že neovlivňuje licenčně software, který na ni pouze odkazuje, není to jejím záměrem. Obecně přístup této licence k tomu, co se považuje za derivované dílo a jaký vliv má odkazování (ať už statické nebo dynamické) na software pod touto licencí na odkazující softwarový celek, je odlišné tím, že vychází z práva EU (směrnic Evropského parlamentu a Rady¹⁹¹) a pracuje s jinými pojmy jako např. interoperabilita, čímž se zásadně liší od ostatních vybraných veřejných softwarových licencí.

V dnešní době se nejedná o nijak populární licenci, i když by se o ní mohlo diskutovat jako o flexibilnější, evropské alternativě za populární GNU LGPL.

¹⁹⁰ Dostupné z: <https://joinup.ec.europa.eu/news/understanding-eupl-v12>

¹⁹¹ Dostupné z: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/eupl/licence-compatibility>

6 PRAKTICKÁ ČÁST

Tato část bakalářské práce se věnuje tvorbě informačního portálu ve formě webové stránky, která bude sloužit jako pomůcka pro právního laika v oblasti veřejných softwarových licencí.

Tato stránka bude směřována na člověka, který se bude chtít dozvědět obecně více o veřejných softwarových licencích ve zjednodušené formě, ať už to bude pro jeho vlastní software, který ještě není licencovaný, nebo čistě ze zájmu přiučit se na dané téma. Zejména se stránka bude věnovat otázkám výběru specifické veřejné softwarové licence pro vlastní původní autorské dílo (software), představení konkrétních licencí, jejich vzájemnému porovnání na základě dříve analyzovaných licenčních aspektů, kompatibility více veřejných softwarových licencí ve větším složeném softwarovém celku, ve kterém jednotlivé softwarové části daného celku jsou licencovány pod různými veřejnými softwarovými licencemi, a nakonec následkům ošetření jednou z vybraných veřejných softwarových licencí pro budoucnost daného software.

Jelikož tento informační portál bude obsahovat řadu informací, které se z velké části opírají o teoretickou část této bakalářské práce, tak je potřeba zohlednit to, že informace na stránce budou nutně zjednodušené. Z tohoto vyplývá zejména to, že znění informací obsažených na tomto informačním portálu není definitivní a je potřeba ho v průběhu času podrobit důkladné právní revizi, zejména co se korektní terminologie týče. Z těchto důvodů v následujících částech zabývající se výstupem praktické části této bakalářské práce nebudou uvedena znění informací umístěných na informační portál, jelikož ty se v průběhu času mohou měnit.

6.1 Aplikování poznatků z teoretické části

V teoretické části byly uvedeny nejpopulárnější veřejné softwarové licence, které byly následně zkoumány podrobněji. Pro potřeby praktického výstupu této bakalářské práce – webové stránky, je potřeba určit jejich výběr, formu a pořadí v jakém na stránce budou reprezentovány. Je potřeba poznamenat, že v budoucnu, nad rámec této bakalářské práce, se počítá s případným přidáním většího množství veřejných softwarových licencí, v rámci rozšíření informačního pokrytí stránek a jejich celkové komplexnosti.

Pořadí uvedených vybraných veřejných softwarových licencí se odvíjí od jejich restriktivity, tedy první budou licence nejpermissivnější a na konci budou nejsilnější copyleft licence. Toto pořadí je inspirováno již dříve zmíněným projektem choosealicense.com od společnosti GitHub.com, kde jsou licence uvedeny podle restriktivity zleva doprava – ve směru čtení.

Finální pořadí vybraných licencí pro praktickou část této bakalářské práce je:

1. MIT licence
2. BSD licence 3-bodová
3. Licence Apache 2.0
4. EUPL 1.2
5. Mozilla Public License 2.0
6. GNU Lesser General Public License 2.1
7. GNU Lesser General Public License 3.0
8. GNU General Public License 2.0
9. GNU General Public License 3.0
10. GNU Affero General Public License 3.0

Stránky jsou na stránce aktuálně seřazeny v tomto pořadí, které odráží jejich individuální restriktivitu. Jedinou aktuálně vybranou licencí umístěnou na informační portál, která není vybrána na základě průzkumů trhů veřejných softwarových licencí v předchozích kapitolách a vymyká se částečně seřazení podle restriktivitu (je copyleft, avšak flexibilní), je licence EUPL 1.2. Tato licence byla vybrána pro umístění na webové stránky z důvodů jejího dostupného českého znění a její oblasti původu, která odráží v licenčních podmínkách této licence právní terminologii našeho českého právního řádu, jakožto členského státu Evropské unie. Tyto vlastnosti tuto licenci činí z akademického hlediska zajímavou a také dostupnější širší české veřejnosti, která nemusí ovládat anglický jazyk.

Výše uvedené pořadí licencí, stejně jako obecně veškeré informace informačního portálu se v budoucnosti stránek může měnit nebo rozšiřovat s průběhem času a vlivem různých okolností spojených s problematikou veřejných softwarových, tudíž není konečné z pohledu webové stránky, ale pouze z perspektivy této bakalářské práce.

6.2 Technické aspekty tvorby webové stránky

Stránka je psána v jazyce HTML s kaskádovými styly – CSS a využívá JavaScript a jQuery ve frameworku Bootstrap¹⁹². Pro značkovací jazyk HTML jako hlavní prostředek tvorby praktické části této bakalářské práce jsem se rozhodl primárně z důvodu, že se jedná o první webovou stránku, kterou ve svém životě tvořím, během studia na FEKT VUT jsem absolvoval předmět (Základy sazby a grafiky), který se povrchově zabýval i tímto značkovacím jazykem a byl mi velmi přínosný, a nakonec dokumentace na internetu pro tvorbu webových stránek pomocí tohoto značkovacího jazyka je velmi rozšířená a dostupná¹⁹³. Z perspektivy

¹⁹² Oficiální stránky frameworku Bootstrap dostupné z: <https://getbootstrap.com/>

¹⁹³ Primárním zdrojem informací pro mne byl web: <https://www.jakpsatweb.cz>

budoucího rozšiřování webové stránky o další aspekty a funkcionality se také jednalo o přívětivou volbu.

6.2.1 Bootstrap framework

Tento relativně nový HTML, CSS a JavaScript framework umožňuje uživateli v porovnání s ostatními frameworky v relativně krátkém čase vyvářet responsivní a vzhledově moderní webové stránky. Poskytuje spoustu předem vytvořených funkcionalit a stylizací pro různé elementy stránky jako např. seznamy, formuláře a další, které se mohou při tvoření webové stránky hodit. S tímto frameworkem se autor stránky může více soustředit na to, jak chce, aby stránka vypadala (což je v primárním zájmu praktického výstupu této bakalářské práce – stránka musí být objektivně „přívětivá“ a jednoduchá na orientaci), místo toho, aby se staral o to, jak stránka bude vypadat na různých zařízeních a v různých prohlížečích (to tento framework řeší sám). Jelikož se jedná o směs kódu HTML, CSS a JavaScript, tak jsou možnosti úprav a rozšíření široké, což je z pohledu budoucnosti tohoto projektu webové stránky nutné. Jeho mřížkový systém umožňuje jednoduchou správu komponent na stránce a také umožňuje již dříve zmíněnou vzhledovou jednotnost napříč zařízeními a prohlížeči.

Shrnutí důvodů¹⁹⁴, proč pro výstup této bakalářské práce byl zvolen Bootstrap framework:

1. Open source
2. Přívětivost pro začátečníky
3. Mřížkový systém
4. Sjednocení stylů HTML a CSS elementů
5. Velké množství komponent přichystaných v jednotném stylu
6. Možnost rozšíření o JavaScript pluginy
7. Kvalitní dokumentace
8. Otevřená komunita

Při implementaci stránky v rámci této bakalářské práce byly použity převážně komponenty dostupné z komunitních stránek¹⁹⁵ frameworku Bootstrap, které se zabývají již připravenými funkcionalitami, tématy a komponentami, jež se drží jednotného stylu, čímž působí vzhledně a moderně.

¹⁹⁴ Inspirováno článkem dostupným z: <https://www.ostraining.com/blog/coding/bootstrap/>

¹⁹⁵ Dostupné z: <https://startbootstrap.com/>

6.3 Realizace informačního portálu – webových stránek

Následující podkapitoly se věnují realizaci jednotlivých funkcionálních částí informačního portálu. Opět je nutné uvést, že se tyto části mohou měnit na základě zpětné vazby, nutných oprav a dalšího, tudíž jsou následující podkapitoly spíše příkladovými a zohledňují jednotlivý obsah specifických částí spíše obecně. Nad rámec bakalářské práce se počítá s přidáním dalších funkcionalit, pokud o ně bude zájem na základě zpětné vazby.

6.3.1 Stránky věnované specifickým licencím

Každá z vybraných veřejných softwarových licencí umístěných na informační portál má svoji vlastní dedikovanou „portfoliovou“ stránku, na které si návštěvník může o ní přečíst v podrobnějším náhledu stále zjednodušené podání informací o dané licenci. Struktura této portfoliové stránky konkrétní licence aktuálně vypadá následovně:

1. Název vybrané veřejné softwarové licence
2. Její krátká zjednodušená charakteristika zmiňující permisivitu/copyleft
3. Případné ilustrativní logo dané licence
4. Text věnovaný dané licenci
5. Licenční aspekty dané licence
6. Odkaz na oficiální stránky nebo jiný relevantní zdroj k dané licenci

Texty věnované jednotlivým licencím primárně vychází z textu této bakalářské práce, jsou inspirovány ale také ostatními stránkami, které se zabývají podobnou tematikou.¹⁹⁶ Opět se struktura této portfoliové stránky věnované vybrané veřejné softwarové licenci může změnit průběhem času v zájmu lepší prezentace dané licence a jejího lepšího představení návštěvníkovi informačního portálu, který se s danou licencí v minulosti zatím nesešel nebo s ní nebyl dostatečně obeznámen.

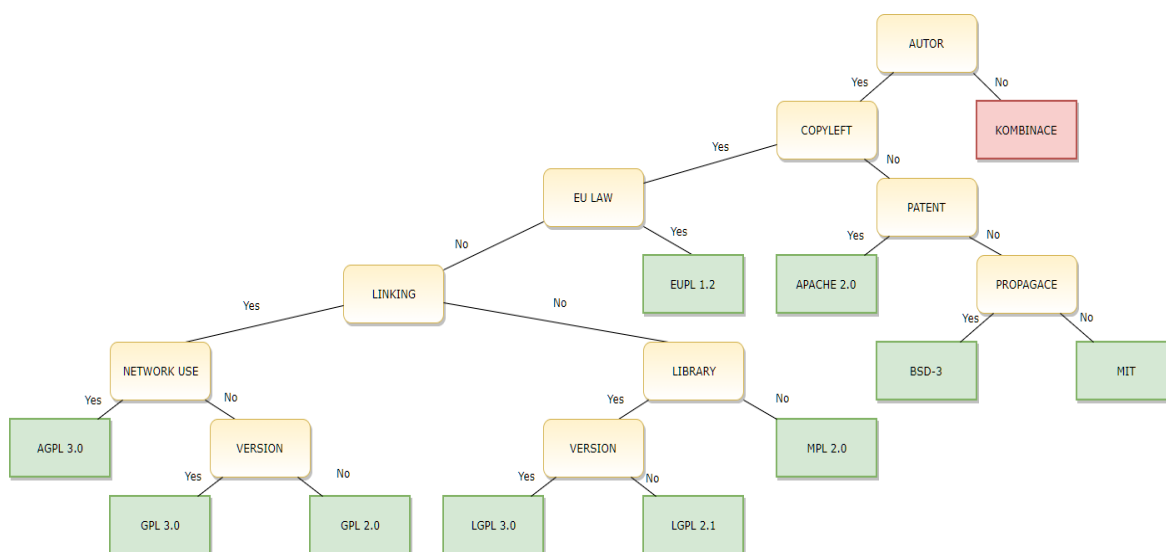
6.3.2 Pojmy, vysvětlivky a licenční aspekty

Informační portál také aktuálně obsahuje stránku věnovanou vysvětlením základních pojmů v oblasti veřejných softwarových licencí. Klíčové pro tuto sekci je odkazování se na českou právní úpravu, výběr těch nejdůležitějších pojmů, vybraných a analyzovaných licenčních aspektů veřejných softwarových licencí a jejich následovné vysvětlení prostřednictvím korektní terminologie, která však musí být správně uvedena a zároveň srozumitelně podána, jelikož to vychází z principů účelu vytvoření tohoto informačního portálu.

¹⁹⁶ Jedná se o stránky uvedené v Úvodu práce v podkapitole Očekávané přínosy práce.

6.3.3 Rozhodovací strom

Jedním z hlavních praktických výstupů vycházejících z teoretické části této bakalářské práce je rozhodovací strom, jehož prostřednictvím je na webové stránce realizován specifický způsob interakce s návštěvníkem stránky, pomocí které mu prostřednictvím informačního portálu bude představen úvod do otázky výběru vhodné licence pro jeho softwarový projekt na základě odpovědí odvíjejících se od požadavků daného návštěvníka.

Obrázek 6: Rozhodovací strom – zjednodušený

Tento obrázek rozhodovacího stromu je pouze ilustrativní, zjednodušená verze. Rozhodovací strom implementovaný na stránkách rozvádí podrobněji jednotlivé otázky a činí tak jeho procházení kompletnější a informovanější. Tento rozhodovací strom se také může měnit s průběhem budoucího vývoje stránky vůči změnám, které mohou v oblasti veřejných softwarových licencí nastat – může být tedy rozšířen, zúžen nebo jakkoliv jinak adaptován na konkrétní situaci v této oblasti, jeho účel ve smyslu uvedení do otázky výběru licence pro právního laika však vždy zůstává.

Po průchodu rozhodovacím stromem bude uživatel odkázán na interaktivní utilitu nebo specifickou vybranou veřejnou softwarovou licenci – její portfoliovou stránku. Přesun z rozhodovacího stromu na stránku věnovanou konkrétní licenci by měl být přirozený a neměl by člověka odradit od dalšího čtení informací o dané licenci. Je v tomto ohledu zejména důležité, aby rozhodovací strom používal stejné pojmy, na jaké uživatel narazí na portfoliové stránce licence, kde si bude moci zároveň potvrdit správnost průchodu rozhodovacím stromem oproti licenčním aspektům dané zobrazené licence a jejímu popisu.

6.3.4 Kombinování licencí ve větším softwarovém celku

Klíčovou interaktivní utilitou informačního portálu je sekce, která se věnuje kombinování a kompatibilitě různě licencovaných software ošetřenými veřejně softwarovými licencemi, které jsou součástí většího softwarového celku a tvoří tak tímto derivované a zároveň větší dílo – derived/larger work.

Uživatel stránky si může vybrat, jaké softwarové součásti, pod jakými veřejnými softwarovými licencemi jsou součástí jeho většího softwarového celku. Pokud vybraná veřejná veřejně softwarová licence má jiné licenční účinky při různém způsobu začlenění do většího softwarového celku, tak tato utilita také zohledňuje, lze tedy vybrat, zdali je např. software licencovaný pod licencemi LGPL připojen k softwarovému celku staticky nebo dynamicky, jelikož to má zásadní vliv na licenční budoucnost daného softwarového celku.

Na základě licenčního výběru návštěvníka je následně zobrazeno zejména, pod jakou vybranou veřejnou softwarovou licencí může licencovat softwarový projekt jako celek a licenční aspekty vyplývající z jednotlivých vybraných licencí ošetřujících dílčí části softwarového celku. Následně může také návštěvník zobrazit stránku s takto vygenerovanými licenčními aspekty a jejich vysvětlivkami, vycházejících ze dříve zmiňované stránky věnované vysvětlení pojmů, které se může případně odkazovat českou právní úpravu.

Tato funkcionality stránky, potažmo její logická část vytvořená v JavaScript a jQuery je vytvořena tak, aby byla snadno upravitelná. To otevírá především možnost dalšího rozšíření o větší množství veřejných softwarových licencí, jejich aspektů atd. Tyto potenciální budoucí licence je samozřejmě nutné nejdříve analyzovat, zjistit jejich povahu kompatibility s ostatními vybranými veřejnými softwarovými licencemi a analyzovat jejich licenční aspekty (specifická licenční ujednání).

7 ZÁVĚR

Práce pojednávala o veřejných softwarových licencích a s ní související právní úpravou českého právního řádu, zejména autorského zákona občanského zákoníku. V rámci teoretické části se práce prvotně zabývala právní úpravou software jako předmětu autorskoprávní ochrany, přičemž se zabývala problematikou zákonného vymezení, co je právem vnímáno jako software/počítačový program a jakými způsoby ho lze autorskoprávně chránit, tedy v kontextu této práce, jak jej lze licenčně ošetřit.

V rámci právní teoretické práce byly definovány a objasněny pojmy a výrazy potřebné k práci s jejím textem. Zejména byl kladen důraz na anglická znění licenčních podmínek vybraných veřejně softwarových licencí, jelikož jejich obecná i právní terminologie se opírá o právní systém Spojených států amerických. Z tohoto důvodu byly uvedeny způsoby výkladu daných pojmů v českém právním řádu spolu s relevantní tuzemskou právní úpravou. Práce se také zabývala otázkami licencí, licenčních smluv a licenčních podmínek v kontextu vnímání těchto pojmů a jejich zákonné úpravě.

Následně byly vybrány nejpoužívanější veřejné softwarové licence na základě informací o jejich rozšířenosti, které byly vyvozeny z veřejně dostupných průzkumů trhů veřejných softwarových licencí. Jejich prostřednictvím byly ukázány trendy v této oblasti, časový vývoj licencování software veřejnými softwarovými licencemi a podíly zastoupení nejvýznamnějších veřejných softwarových licencí na trhu napříč širokým množstvím uložitelů software. Na základě analýz těchto průzkumů trhů byli následně vybrány jednotlivé licence pro podrobnější rozbor.

Po výběru konkrétních veřejných softwarových licencí se práce věnovala jejich jednotlivým licenčním aspektům (licenčním smluvním ujednáním týkající se konkrétní oblasti) a dělila je na společné a rozdílné na základě toho, zdali licenční podmínky vybrané licence obsahovali ujednání týkající se daného předmětu. Příkladem licenčního aspektu, tedy licenčního smluvního ujednání, které ošetřují specifické oblasti, je např. komerční užití licencovaného software, patentová ochrana software jako takového, užití daného software po síti a další. Tyto licenční aspekty jsou dále v práci použity primárně pro realizaci praktické části práce.

Vybrané veřejné softwarové licence práce probrala také jednotlivě, jak z pohledu jejich původu, tak se zaměřením na jejich konkrétní licenční podmínky a licenční aspekty (ujednání). Práce takto licence a jejich podmínky probírala v pořadí určeného na základě jejich restriktivity a popularity na trhu veřejných softwarových licencí – prvotně se tedy práce věnovala nejpobláznějším vybraným permisivním licencím až po nejméně populární vybrané permisivní licence, copyleft licencím se práce věnovala ve stejném duchu.

Následně je probírána realizace praktické části práce, tvorby informačního portálu, který má sloužit jako prvotní náhled do problematiky veřejných softwarových licencí pro jedince, který se v tomto tématu nevyzná, tedy právnímu laikovi v oblasti veřejných softwarových licencí. V kapitolách věnovaných realizaci informačního portálu je řešeno použití vybraných technických aspektů pro tvorbu webové stránky a jejího potenciálního rozšiřování nad rámec této bakalářské práce. Dále práce také představuje interaktivní utility stránky, které návštěvník může vyzkoušet a jejich prostřednictvím se opět dozvědět více o daném tématu. Jedná se zejména o utility věnované otázkám výběru veřejné softwarové licence pro autora software a kombinování různě licenčně ošetřených součástí software ve větším softwarovém celku, následných vlivů na softwarový celek a kompatibility daných licencí.

V rámci této bakalářské práce je informační portál ve stádiu volného přístupu veřejnosti na doméně www.softlicence.wz.cz a autor práce na základě zpětné vazby pomocí kontaktního formuláře umístěného na stránce sbírá podklady pro další úpravu a rozšiřování informačního portálu. Informační portál v současném stavu odpovídá formě určené v zadání práce, potažmo ji přesahuje, zejména prostřednictvím interaktivní utility věnované kompatibilitě licencí ve větším softwarovém celku, která nemá na internetu aktuálně žádnou obdobu, co si je autor práce vědom.

Literatura a další použité zdroje

Monografie a časopisecké zdroje

- ČADA, Karel. *Chránit / nechránit, to je otázka: výsledky výzkumu a vývoje, jejich ochrana a komercializace*. Plzeň: Alevia, 2014. ISBN 978-80-905538-0-4.
- HUSOVEC, Martin. *Souhlas, nebo licenční závazek?* Revue pro právo a technologie. [Online]. 2013, č. 8, s. s. 3-8. [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/5000>
- JANSA, Petr. *Právní aspekty implementace projektu „Creative Commons“ v České republice* [online]. Praha, 2008, s. 81 Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. Dostupné z: http://www.creativecommons.cz/wp-content/uploads/dp_petr_jansa_komplet_xmp.pdf
- JÍROVSKÁ, Alena. *Systém ochrany autorských práv v ČR a USA*, diplomová práce, Praha, Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta, 2010.
- KASL, František. *Obhajitelnost softwarových patentů*. Revue pro právo a technologie. [Online]. 2017, č. 16, s. s. 25-41. [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/8164>
- LAURENT, Andrew M. St. *Understanding Open Source and Free Software Licensing*. Sebastopol: O'Reilly Media, Inc., 2008, 208 s. ISBN 978-0-596-15308-3.
- MYŠKA, Matěj. *Veřejné licence*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, Právnická fakulta, 2014. 248 s. Spisy Právnické fakulty MU, řada teoretická, Edice Scientia, č. 497. ISBN 978-80-210-7538-2.
- MYŠKA, Matěj et al. *Veřejné licence v České republice* [online]. verze 2.0. Brno: Masarykova univerzita, 2014. Spisy Právnické fakulty MU, č. 482. ISBN 978-80-210-7193-3 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <http://flip.law.muni.cz>
- ROSEN, Lawrence. *Open Source Licensing: Software Freedom and Intellectual Property Law* [online]. 1. vyd. Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall, 2004, 432 s. ISBN 9780131487871. Dostupné z: <http://www.rosenlaw.com/oslbook.htm>
- SEDLÁČKOVÁ, Iveta. *Kompatibilita svobodných licencí*. Revue pro právo a technologie. [Online]. 2012, č. 5, s. s. 122-151. [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://journals.muni.cz/revue/article/view/4128>
- TELEC, Ivo. *Není informace jako informace*. 2., rozš. vyd. Právní rozhledy, Nakladatelství C.H. Beck, 2014, roč. 22, 15/16, s. 515-523. ISSN 1210-6410.
- TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007, 199 s. ISBN 9788072392063.

TELEC, Ivo. *Přehled práva duševního vlastnictví 1 Lidskoprávní základy Licenční smlouva*. 2., upr. vyd. Brno: Doplněk, 2007, 199 s. ISBN 9788072392063.

TŮMA, Pavel. *Smluvní licence v autorském právu*. Vyd. 1. Praha: C.H. Beck, 2007, 167 s. Beckova edice právní instituty. ISBN 9788071795735.

Oficiální stránky veřejných softwarových licencí a stránky věnované specifickým licencím

APACHE SOFTWARE FOUNDATION. *Licenses* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <http://www.apache.org/licenses/>

EUROPA ANALYTICS. *European Public License* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://joinup.ec.europa.eu/collection/eupl>

FREE SOFTWARE FOUNDATION. *Licenses – GNU Project* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://www.gnu.org/licenses/licenses.html>

MOZILLA FOUNDATION. *Mozilla Public License* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://www.mozilla.org/en-US/MPL/>

OPEN SOURCE INITIATIVE. *Common Development and Distribution License 1.0* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://opensource.org/licenses/CDDL-1.0>

OPEN SOURCE INITIATIVE. *The 3-Clause BSD License* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://opensource.org/licenses/BSD-3-Clause>

OPEN SOURCE INITIATIVE. *The MIT License* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://opensource.org/licenses/MIT>

Stránky zaměřené na veřejné softwarové licence

FOSSA, Inc. *TLDRLegal – Software Licenses Explained in Plain English* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://tldrlegal.com/>

GITHUB, Inc. *Choose an open source licence | Choose a License* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <https://choosealicense.com/>

UNIVERSITY OF OXFORD. *OSS Watch License Differentiator* [online] 2018 [cit. 2018-05-29]. Dostupné z: <http://oss-watch.ac.uk/apps/licdiff/>

Seznam symbolů, veličin a zkratek

AGPL	-	Affero General Public License
BSD	-	Berkeley Software Distribution
CSS	-	Cascading Style Sheets
EUPL	-	European Union Public Licence
FEKT	-	Fakulta elektrotechniky a komunikačních technologií
FSF	-	Free Software Foundation
GNU	-	GNU's Not Unix
GPL	-	General Public License
HTML	-	HyperText Markup Language
LGPL	-	Lesser General Public License
MIT	-	Massachusetts Institute of Technology
MPL	-	Mozilla Public License
OSI	-	Open Source Initiative
VUT	-	Vysoké učení technické v Brně

Seznam příloh

Příloha 1. CD obsahující soubory informačního portálu ke dni 29. 5. 2018 a elektronickou verzi dokumentu této bakalářské práce.

Dodatek

Práce se soubory informačního portálu

Zobrazení stránek informačního portálu probíhá otevřením souboru *index.html* v internetovém prohlížeči.¹⁹⁷ Některé funkce informačního portálu mohou vyžadovat připojení k internetu.

¹⁹⁷ Ke dni odevzdání této bakalářské práce je informační portál taktéž dostupný na webových stránkách pod doménovým jménem www.softlicence.wz.cz